

SERGIU FĂRCĂȘAN

LOVITURA

DRAMĂ ÎN TREI ACTE

PERSONAJELE

(cinci bărbați, trei femei,
în ordinea intrării în
scenă) :

Benedict Soveja
Trandafirescu
Raul Pozmoșanu
Toader Mitroi
Elena
Gheorghe (Gicu) Mogoș
Titi
Doina (Nôno) Calancea

— Decor permanent —

Acțiunea primelor două acte se desfășoară mai mult în mintea lui Benedict Soveja și, de la viziunea lui, alunecă spre o percepere directă a lucrurilor în actul III.

Decorul e mereu același, cu atât mai descărcat cu cât e mai bogată orga de lumini a teatrului.

În stînga, fund, cîteva trepte : ieșirea dintr-o instituție publică sau diferența de nivel între două camere ; în capul scărilor, un cadru gol, ca la o ușă permanent deschisă.

Tot în fund, o platformă I, așezată la rîndul ei pe altă platformă, II, ceva mai apropiată de rampă. Înălțimea lor e apropiată de cea a unui scaun, permițînd astfel personajelor să stea, lungite ca pe pat sau așezate ca pe scaun. Platforma II înaintează în diagonală spre noi, mai apropiată în dreapta : în acest punct, se încheie printr-un fel de paravan, ceva mai înalt decît o tăblie de somieră ; are în față o fișie de bancă și slujește ca spătar, boschet, parte dintr-o somieră etc.

Culoarea decorului e mai curînd neutră (în orice caz, nu neagră). Tranzițiile de la aer liber la interior pot fi bruște, după lumină, îmbrăcăminte, efecte acustice...

Așadar, un decor permanent — deci economic — cerînd însă o mică investiție pentru ca platformele și treptele să nu sune a gol, să nu scîrîie, să aibă o acoperitoare nealunecoasă, permițînd actorului și spectatorului a uita pe alocuri de prezența fizică a piciorului pe podea, pentru a se concentra asupra etajelor de sus.

Fără să existe vreo separație netă vis-realitate, există însă o folosire a scenei în adîncime, între rampă și fundal, punct și contrapunct, viață și refren : de obicei, un plan prim și, în extremitatea opusă, planul de fundal ; realitatea e pe planul apropiat de noi, lucrurile se întîmplă acum, refrenul e pe planul mai din fund, repetare atemporală.

* * *

Decorul ideal — dacă, după ani de vulgarizări, n-am fi căpătat cu toții o neîncredere instinctivă, exagerată dar scușabilă, față de tot ce aduce pe scenă tehnica și prozaismul vieții, dacă n-am fi fost cuprinși, în artă, de o tehnicofobie care e reacția unui organism sănătos contra neglijării legilor dramatice și poate și un semn de comoditate față de unele slăbiciuni de înzestrare cu aparatul teatral — decorul ideal ar fi fost pentru mine un motor.

Instalat în mijlocul scenei. Un motor nud. Așa cum stau ele nu în carcasa camionului, ci pe bancul de probă. Rîgă un cadran care le măsoară puterea.

Dacă ar fi cîstit față de el însuși, mi-a spus odată iubita lui Soveja, nu m-ar mai culca pe pat, ci pe motor.

Aș instala deci obsesia la mijloc, iar la fiecare monolog al lui Soveja aș pune-o să mîrîie, să se infurie : un ambreiaj brutal, furia unui ciine puternic care exprimă starea

stăpînului său. Aș folosi motorul ca pat, ca masă pe care Soveja mîncă și bea, ca scaun, ca mator al iubirilor și monologelor sale. Nu un altar de sacrificiu, ci o pân-teră neagră și lucioasă: energie, furie și frumusețe.

Astăzi însă, repet, nu e decorul potrivit pentru un spectator ale cărui răni abia s-au cicatrizat. Dar mîine, poate, cine știe, cînd cineva ar dori să arate cît de dependenți eram de aceste treburi, cît de mult dominau ele viața noastră, ar putea instala și această ciudățenie care — în afară de locomotivele Diesel și de vapoare — circulă în milioane de exemplare sub carapacea milioanei de camioane și automobile ale vremii noastre.

* * *

Haine obișnuite, singura excepție fiind — atunci cînd Soveja se rade dezbrăcat — momentul cînd Pozmoșanu se apropie de el încotoșmănit ca de iarnă.

La deschiderea cortinei, Soveja (dreapta, aproape de rampă) e înțins în întuneric, pe patul insomniei lui.

În cadrul de ușă din stînga fund (lumina provine la început de acolo, dinăuntru) se va ivi silueta lui Trandafirescu. Spune cîteva cuvinte, coboară o treaptă, și în cadru se ivește personajul următor. Cei cinci care se perindă astfel — Trandafirescu, Pozmoșanu, Elena, Mitroi, Mogoș — mimează ieșirea de la o adunare. După cîteva replici, coborînd, pleacă lateral-stînga, pe partea cea mai apropiată de scară, și apar din nou în capul scării: e o roată fără sfîrșit, cum fac teatrele cînd vor să sugereze cu actori puțini perindarea unei oști numeroase. Numai că de data aceasta e vorba de o repetare fătîșă, sugerînd trecerea vremii, faptul că personajele se perindă de mai multe ori, ple-cînd de la adunări diferite.

Regizorul, în funcție de specificul publicului, va face această repetare mai expli-cită sau nu, putînd folosi sau nu următoarele mijloace:

— La primele trei perindări ale „roții” se aude tot timpul tic-tacul ceasului presupus la căpătîiul lui Soveja.

— După fiecare din primele trei perindări, se aude un gong, subliniînd încheierea momentului.

— La încheierea fiecărui moment, după ce s-a stins lumina, reflectorul îl caută pe Soveja; îl descoperă întins pe pat, răsucindu-se.

— În sfîrșit, primele replici din monologul lui Soveja arată că personajele se rotesc în mîinea lui. În locul acestei soluții explicite, bună cînd regizorul bănuiește că publicul nu va înțelege, prefer una implicită, cînd monologul ar începe direct de la „O noapte nesigură...”

La începutul actului, în fund, personajele se află în raporturi reciproce, uneori îi răspund lui Soveja, dar acesta, la rampă, nu le privește nici o clipă, vorbește numai cu publicul sau în gol. Calm, furie albă, ironie rece, dicțiune exagerat de îngrijită, ca a unui om care face eforturi mari să nu izbucnească: abia în discuția cu Mogoș va începe să-și „vadă” partenerii, să trăiască pe același plan cu ei, dezlănțuindu-se.

Replicile celor din „roată” vor fi spuse foarte uzual, fără osteneală de interpre-tare (fără șarjă); toți demni, chiar cînd glumesc și rîd; replici aproape automate, repezi fără a fi grăbite; fiecare din momente se accelerează în comparație cu cele pre-cedente.

A C T U L Î N T Î I

TRANDAFIRESCU (în cadrul ușii, pri-vînd în jur): Ia te uită: stăturăm în ședință și nici nu mi-am dat seama că afară s-a făcut întuneric. (Coboară atent o treaptă: în cadru apare Pozmoșanu, aprinzînd îndărătul ușii, cu un braț invizibil, lumina. După replică, va

cobori să ofere un foc; în ușă va apă-rea Elena.)

POZMOȘANU: Acum avem și bec, to-varășe Trandafirescu.

ELENA (rîzînd): Ca să vedeți că îndru-marea dumneavoastră de la ședința tre-cută n-a rămas fără efect.

TRANDAFIRESCU : Dacă s-ar realiza și altele așa... (*Apare Mitroi.*)

POZMOȘANU : Fiți atent, treapta asta e tocită.

TRANDAFIRESCU : Lasă, știu, știu de data trecută.

MITROI (*sincer entuziasmat*) : Nimic nu uită tovarășul Trandafirescu. Cu toate ne ține minte!

MOGOȘ (*apărind*) : A telefonat poarta, mașina e în față.

TRANDAFIRESCU (*privindu-și ceasul*) : Cu bine, tovarăși. (*Plecînd*). A durat cam mult, data viitoare să mai scurtăm, lăsați. cunosc drumul...

POZMOȘANU (*plecînd după el*) : Nu v-am spus-o pe aceea cu olteanul astronaut...

ELENA (*după ei*) : Vai, sincer, e extraordinară, eu îi încurc întotdeauna poanta.

MITROI (*după ei, lui Mogoș*) : Ai văzut ce bun-simț? Singur a spus că a lungit-o. Cu ceasul în mînă!

MOGOȘ (*plecînd odată cu Mitroi*) : Mda, a cam durat. (*Lumina se stinge. Gong. Reflectorul îl găsește pe Soveja răsucindu-se în pat, și se întoarce spre cadrul ușii, care se luminează iarăși dinăuntru. Apare Trandafirescu, întoarce comutatorul invizibil. Coboară o treaptă, uitîndu-se la ceas.*)

POZMOȘANU (*apărind*) : Văd că v-ați aprins singur.

TRANDAFIRESCU (*privindu-și mai de parte ceasul*) : Da, știam de data trecută c-ați pus bec... ia te uită, dom'le, ce-a durat... (*A spus-o ca o exclamație oarecare; Pozmoșanu a luat-o drept invitație și a coborît alături, să se uite la ceasul lui Trandafirescu.*)

MITROI (*apărind în cadru*) : A durat, dar a meritat! Ne-ați luat și ne-ați... — cum să mă exprim eu mai bine, tovarășe Trandafirescu? — ne-ați... (*gest energetic*) ne-ați orientat.

ELENA : Vai, sincer, cum vi s-a întimplat și dumneavoastră luna trecută. nici nu mi-am dat seama cînd s-a făcut întuneric!

TRANDAFIRESCU : Mda, data viitoare o să fiu mai scurt...

MOGOȘ (*cam dezaprobativ la adresa Elenei*) : Nu, tovarășa voia să vă facă un compliment, că n-a simțit cum trece timpul...

TRANDAFIRESCU : Pe aici, știu, mulțumesc, știu drumul...

POZMOȘANU (*plecînd după el*) : ...și atunci scoțianul îl întreabă...

ELENA (*după ei*) : Ah, întoarce gura, s-o mai aud și eu o dată!

MITROI (*plecînd după ei odată cu Mogoș*) : Ai văzut cum și-a amintit unde e butonul?!

MOGOȘ : Care buton?

MITROI : De lumină, tovarășe! (*Exit Mogoș.*) Singur a aprins-o! (*Admiră lumina aprinsă de Trandafirescu, și lumina se stinge. Gong. Reflectorul alunecă spre Soveja și se întoarce la ușă, unde apare iar Trandafirescu, dar nu apucă să iasă.*)

POZMOȘANU : Dați-mi voie, dați-mi voie! (*Cu palma deschisă, constată ploaia: deschide umbrela.*)

TRANDAFIRESCU : Mulțumesc, un pic de ploaie pînă la mașină nu mă deranja. Ia uite, dom'le, s-a dus! s-a schimbat anotimpul!

ELENA : A rămas natura cu planul în urmă! Ca să vedeți că și ei i se întimplă.

MOGOȘ : Asta nu-i o scuză pentru noi.

ELENA : Nu, zău, sincer, dar se întunecă mai devreme.

MITROI : E adevărat că ne-a prins întunericul, dar acum în capul meu s-a făcut lumină! (*Se face brusc întuneric. Gong. Reflector, Soveja, îmbrăcat, se răsucește în pat.*)

SOVEJA : Se rotesc, se rotesc mereu, iese din ședinte și intră în ședinte, pleacă dintr-o circumvoluție și intră prin cealaltă, se rotesc în mintea mea ca anotimpurile care vin și pleacă, ca vorbele care zboară în vînt și se întorc în cînteța ședinteii următoare, ca păsările care vin și pleacă. O noapte, o singură noapte de insomnie. (*Cu fața spre public.*) O noapte nesigură, o noapte care se legăna. O noapte cît toate zilele, imprecisă și grea și o simțeam în jurul meu cum basculează, așa, parcă ar fi jucat în lagăre, prost înădîtită: se clătina cu tone de întuneric și a plecat așa spre apus, basculată fără zgomot și pe mine m-a lăsat cu dimineața asta în cumpănă, cu visul ăsta cenușiu bălțat. (*Luminare ușoară: el caută să respire cît mai adînc.*) Totul. Totul se petrece numai în mintea mea. Vă văd: sinteți acolo, în sală. Poate că existenți și poate că eu nu sînt decît un personaj de teatru, visul vostru de-o seară. Dar poate că eu sînt acela care există cu adevărat și poate că voi nu existenți, poate că mie, în durerea mea adevărată, mi se năzarește că vă văd acolo, visul meu de-o dimineață. Eu... eu simt că sînt real, pentru că — să nu rideți, nu-i de ris — simt că nu-mi ajunge aerul (*încearcă să respire cît mai adînc*), nu reușesc să respir „pînă la capăt”. Vi s-a întimplat vreodată?

- La încercați să trageți aer așa: — simțiți că vă ajunge? Încă o dată!... Dacă vă ajunge, nu existați, sinteți un vis. Un vis urit! Ce căutați aici? Se zice despre voi că vă plac doar cazurile ușoare, amuzante. Se zice că voi sinteți de vină, se zice că numai astea vă plac. Mă uit la voi, ce umeri aveți și ce spinări. Toate prostiile de pe lume, în circa voastră se pun. Hai, plecați de aici: n-o să vedeți nimic plăcut!
- TRANDAFIRESCU** (*apare rîzînd, privindu-și ceasul; lui Pozmoșanu, care îi sopteste*): Ha, ha! O știam, dar e bună.
- SOVEJA** (*mereu publicului*): Voi v-ați aranjat cu toții, de mult, trăiți în fericire deplină! Olimpiada tinereții! Lalele, lalele! Și numai eu sînt cu sufărînta, eu, Benedict Soveja (*iar încearcă să respire*), excepția, visul vostru neliniștit!
- POZMOȘANU** (*ca și cînd i-ar răspunde lui Trandafirescu*): Soveja, dar, excepțional băiat!
- SOVEJA**: Sufăr pentru că mi-e prea bine! Mi s-a urît cu binele! Sufăr pentru că Pozmoșanu îi spune anecdote!
- POZMOȘANU** (*lui Soveja, care nu-l privește*): Și ce e mai uman decît să spui o anecdotă?
- TRANDAFIRESCU** (*idem*): E adevărat că am o muncă de răspundere, dar asta nu înseamnă că trebuie să fiu țiños cu oamenii! Eu iubesc oamenii și mă bat pe umeri cu ei.
- SOVEJA**: V-am spus: poate că n-au vorbit ei, poate că totul se rotește în mintea mea. Dar au dreptate: e omeneste să spui o anecdotă.
- TRANDAFIRESCU**: Eu vorbesc cu oamenii de la suflet la suflet.
- SOVEJA**: Cînd tovarășul Trandafirescu vorbește de la suflet la suflet, numai sufletul lui se aude: celălalt suflet nu apucă să plaseze o vorbă.
- TRANDAFIRESCU** (*jovial*): De ce minți, bă frate? Nu vezi că Pozmoșanu vorbește tot timpul?
- SOVEJA**: Anecdote. Se pricepe să spună numai lucruri plăcute.
- POZMOȘANU**: Sinteți neomenos, colega! Tovarășul a stat ore întregi în ședință și vrei acum să-l apuc și eu de-un nasture și să-i viu cu probleme? N-are și el dreptul, o clipă (*schimbă accentul; liric*), la un cîntîșel dulce d-al nostru, de prin părțile Moldovii, să-i dăscărească gîndurii? (*Abia fredonat.*) Trandafir de la Moldova...
- TRANDAFIRESCU** (*încremenînd de „plășere”*): Zi-i, tovarășe Raul, că bine-i zici! Zi-i, Raulică frate! (*Soveja, mereu publicului, fără să-i privească, își îndreaptă brațul îndărăt spre ei.*)
- SOVEJA** (*tare*): ACUM! ÎN CLIPA ASTA! între cîntec și glumă o să-i strecoare un cuvînt. Cuvîntul! Lovitura! (*Cei doi pleacă spre dreapta, pe parcursul mai lung: unul abia fredonează, celălalt rîde.*) Simt că acum... dacă nu intervin acum... să mă vir și eu printre ei... (*mimează, își pune mîinile la spate, hîzindu-se*) să fiu și eu de față, ca să nu mă poată vorbi... Altfel... altfel... Simt. Acum! Lovitura!
- POZMOȘANU** (*vine la rampă și se înclină stîngaci; spune grăbit și alb, ca o lecție*): În cele ce urmează, vă vom prezenta distrugerea lui Benedict Soveja, omul care ne-a sfidat și ne-a umilit tot timpul. Lovitura aplicată împotriva lui și distrugerea lui definitivă. (*Cu pași mărunți, pleacă.*)
- SOVEJA** (*mereu publicului*): Nu e vorba de mine!
- POZMOȘANU** (*înainte de-a ieși, peste umăr, alb, tehnic, precis*): Lovitura și apoi distrugerea. Lovirea lui Benedict Soveja și apoi distrugerea lui!
- SOVEJA** (*zîmbind, publicului*): „Ramolo”... Numai lucrături și distrugerii visează; sau poate că așa mi-l închipui eu, pentru că îl văd puțin cam descusut pe la articulații, cu dantura prost fixată. Lingău de operetă. (*Cei cinci reapar, ieșiți din ședință.*) Acum, că s-a terminat ședința, o să vină să mă felicite!
- POZMOȘANU** (*din roată, sosind lingă el*): Dragule, dă-mi voie să-ți strîng mîna! Ești mult mai tînăr, dar te văd sus, mult peste mine! Intervenția dumitale din ședință a fost formidabilă! Ca întotdeauna.
- SOVEJA** (*publicului*): Luați-vă aer în plămîni! Uite-așa! O să aveți nevoie. V-am prevenit să plecați și n-ați vrut!
- POZMOȘANU**: Și o să-ți mai spun ceva...
- SOVEJA** (*resemnat*): Acum o să-mi spună un secret numai pentru mine, vreun secret pe care-l știe toată lumea; numai pentru mine.
- POZMOȘANU**: Vreau să-ți spun un secret, numai pentru matale...
- SOVEJA** (*mereu publicului, indiferent*): Se află vreun doctor în sală? Mi-e greață. Mi-e tare greață.
- POZMOȘANU**: Cît timp s-a arătat pe perete schema dumitale, pistonul nou, m-am uitat mereu la figura tovarășului Trandafirescu...
- SOVEJA**: Că doar nu era să fie atent la schema, lepra... (*Tare*). Nu există scheme! Nu există calcule! Nu există mașini! Există numai figura tovarășului Trandafirescu...

TRANDAFIRESCU (*apărut în capul scărilor tocmai se uită la ceas; ridicându-și capul, plin de bun-simț și dreptate evidentă*): Ce te legi de mine? Ce vină am eu că se uită la mutra mea?

POZMOȘANU: Și cînd s-a rostit numele matală, tovarășul Trandafirescu deodată s-a luminat la față...

SOVEJA (*publicului*): Eram cu dînsul la prezidiu, s-a luminat la față pentru că în momentul acela, sub pinza mesei, a izbutit să-și scoată pantoful care-l strîngea...

POZMOȘANU: M-am uitat foarte atent din sală către el și cînd a venit vorba de pistonul matală, s-a înșeninat deodată uite-așa... (*Mimează, fără să-și dea seama că gestul corespunde unei scoateri bruște de pantof.*)

SOVEJA: Stingul. De-o jumă de oră se căznea să și-l scoată.

TRANDAFIRESCU (*plecînd*): Și ce e mai uman decît să scoți un pantof care te strînge?

POZMOȘANU: Așa că, încă o dată, dă-mi voie să-ți strîng mina. (*A rămas cu mina întinsă și va pleca.*)

SOVEJA (*se duce la ușa din capul scării*): Ia uite, au făcut și coadă la mina mea: mă așteaptă de parcă aș fi o ladă de pește. Fiți civilizați, lăsați femeile în față! (*Elena apare în cadrul.*) Elena o să-mi spună acum ceva sincer. Ea, orice îți spune, nu poate decît sincer. Știe că are ochi frumoși și cînd îți spune ceva sincer, îi mărește brusc, uite așa, în faza a doua. (*Elena îi ia mina de parcă ar vrea să i-o încălzească și îi aplică privirea.*)

ELENA: Sincer, Ben, n-ai idee cît mă bucur pentru tine, Ben, cît de sincer, Ben, mă bucur, Ben.

SOVEJA: Cînd face așa din ochi, se presupune că, de plăcere, ar trebui să mă rostogolesc pe spate cu labele în aer.

ELENA: Lasă-mă să te privesc, Ben, mă bucur, Ben, mă bucur, uite (*spre cadrul ușii*) și Mitroi vrea să-ți spună! (*Le-a împins pe Mitroi și a dispărut pe ușă.*)

MITROI (*cu gura plină*): Felicitările mele, tovarășe Soveja! Am așa, un fel de căldură, exact în mijlocul inimii!

SOVEJA (*publicului*): Însă este cîstit.

MITROI: Ați văzut cum a ris tovarășul Trandafirescu cînd ați zis de piston? I-a plăcut! Piston!

SOVEJA (*fără să-l privească*): Și dacă n-ar fi ris? Însemna că pistonul e prost?

MITROI: Cum adică, dacă n-ar fi ris? Dacă-i inimos de firea dumnealui, de ce să nu ridă?

SOVEJA: Să zicem că nu m-aș fi priceput cum să iau cuvîntul. Să zicem că aș fi făcut bine calculele, dar că nu m-aș fi priceput să vorbesc, să-l fac să ridă.

MITROI (*pauză*): Asta îmi place mie la dumnealui, că e vesel și rîde mult, ați văzut? (*gîngas*) pînă la dîntele acela de aur din margine de tot, atîta a ris!

SOVEJA (*sie însuși, în șoaptă*): Toader Mitroi e cîstit, e cîstit, e cîstit, dacă o să-mi repet mereu că e cîstit, poate o să reușesc să-l suport!

MITROI: Și cum se apropie tovarășul Trandafirescu de oameni!

SOVEJA: Se apropie că-i miop și nu vrea să-și pună ochelari.

TRANDAFIRESCU (*se apropie de obrazul lui Mitroi*): Merge, tovarășe Mitroi, merge?

MITROI: Ați văzut, tovarășe Soveja?... Merge, tovarășe Trandafirescu, cum să nu meargă? Merge!

TRANDAFIRESCU: Bravo, ține-o așa, dă-i-nainte, dă-i-nainte!

MITROI: Ați văzut cum m-a mobilizat? Ce orientare mi-a dat!? Am așa, un fel de căldură, drept în mijlocul sufletului! (*Făcînd semn „dă-i-nainte!”, exit.*)

SOVEJA: Însă e cîstit.

MOGOȘ (*apărînd*): Lasă, Ben, că și tu ești un apucat!

SOVEJA: Gicu Mogoș e pe post de prieten: cu tact și căldură tovarășească, îmi dă sfaturi sănătoase, din partea oamenilor de bun-simț, ca și a sa personal. A auzit felicitările și a venit în fuga mare, pînă nu apucă să mi se urce la cap!

MOGOȘ: Am auzit felicitările, Ben, și am sosit în grabă.

SOVEJA: E din aceia care încep cu parțile pozitive.

MOGOȘ: Bun piston, nimic de zis, reușit!

SOVEJA (*desfăcîndu-și nodul de la cravată*): Pierdem timpul, trece dimineața și încă n-am primit nici un sît. Să-mi dea măcar un singur sît, sincer, părintesc, cald.

MOGOȘ: Aș vrea însă să-ți dau un sît.

SOVEJA: Mă surprinzi. (*E prima oară că nu mai vorbește publicului; începe să-și „vadă” partenerii. Își aruncă haina după paravan.*)

MOGOȘ: O părere, mai bine zis. (*Soveja se dezbracă meru. Lumina devine de interior.*) Nu te mai încrede orbește în toate laudele.

SOVEJA: Eu nu cred în laude. Cred în calcule

MOGOȘ: Calculul nu e totul.

SOVEJA: E religia mea. E tot ce mi-a mai rămas în viață. Ce nu se poate măsura în cifre nu există.

MOGOȘ: Oamenii totuși există. Ben, și tu îi jignești.

SOVEJA: Nu pot să le calculez traectoria și rezistența. Și unde n-am calculat, nu pot să cred. Nu cred în oameni: cred în pistoane.

MOGOȘ: Atunci nu crezi nici în mine?

SOVEJA: În tine, dragă Gicule, cred. Pentru că tu ești un piston. În doi timpi: sarcina-executarea, sarcina-executarea, sus-jos, sus-jos. Știu să te calculez: în clipa asta vrei să mai îmi dai opt sfaturi, patru tovărășești, trei prietenești și...

MOGOȘ: Ben, știu că ai suferit, dar asta nu te scuză. Am luat o hotărâre și mă faci să n-o regret.

SOVEJA: ...și al optulea, un mic sfat ca între bărbați. Toate opt din inimă, pline de bun-simț și căldură omenească.

MOGOȘ: Măgarule.

SOVEJA (*indiferent*): Așa se vorbește într-o ședință?

MOGOȘ: Nu simtem în ședință. Măgarule.

SOVEJA: Am impresia că îmi dai o apreciere oarecum negativă.

MOGOȘ: Nu-ți mai încapi în piele, succese și succese, grăbit ca o telegramă, știi dinainte tot ce are omul să-ți spună, fiecare gest al tău telegrafiază universului: „nu mă țineți de vorbă, știu dinainte tot ce o să-mi spuneți“. Rar am pomenit pe cineva cu atîta talent de a supăra pe toată lumea. E destul să treci tu printr-o odaie, numai să treci, și zece oameni se vor simți jigniți.

SOVEJA (*dulce*): Ce să-i faci, Gicule, toți sînt sensibili pe lumea asta. Cum te bănuiește unul că te pricepi în meserie, se simte jignit. Dacă știi pe dinafară că opt ori opt fac șaiszecișipatru, înseamnă că ai vrut să-i scoți ochii cu calificarea ta. Trebuie să te uiți la tavan, să faci o introducere, să spui „tovarăși, eu am mai consultat niște cărți, nu că aș citi de capul meu, dar în cadrul planului de studiu, și, dacă îmi îngăduiți, aș avea ceva de spus în problema lui opt înmulțit cu opt, sau, cum am zice noi specialiști, opt (*își arată capul*) la pătrat“. Pentru că toate le transformă în probleme: dacă vrei să te scobești în dinți, trebuie să-i spui chelnerului „tovarășe ospătar, nu am putea oare pune problema scobitorilor în cadrul solniței?“.

MOGOȘ (*în gol*): Un măgar, un cinic, tovarășul meu și prietenul: ne băteam

în facultate cu măgarii, și acum chiar el...

SOVEJA: Problema prieteniei, problema fumatului în căsnicie, problema tramvaielor, problema unei cît mai bune trăiri a tuturor problemelor pe care le declară toate de o deosebită însemnătate și, dacă stai să-i ascuți, toate în curs de rezolvare!

MOGOȘ: Un măgar.

SOVEJA (*urlînd*): Și apare un măgar!

Toate sînt probleme, toate le transformă ei în probleme, scobitorile ca și iubirile, toate în curs de rezolvare, cîndva pe trimestrul acela. „o să“, și apare un măgar care îndrăznește să rezolve o problemă uite-atît de mică, un piston, un pistonel, un pistonas, cu un cilindru nou, cu toate, îl calculează măgarul pînă la capăt, îl rezolvă măgarul pînă la capăt și toată lumea e jignită! și toată lumea sare să-l felicite. Măgarul!

MOGOȘ: Care „toată lumea“? De ce generalizezi? Și mutra pe care ai făcut-o cînd Pozmoșanu a venit să te felicite! E și el inginer. Orice ar fi fost între voi, ți-a întins mîna. E un gest.

SOVEJA (*și-a scos cămașa, tîpînd*): E un lingău! Nici nu s-a uitat la scheme! N-a calculat nimic! Numai pentru un zîmbet, înțelegeți? Era proba, oțel, să-i dai cu ea în cap! Asta nu merge după zîmbet, înțelegeți? e inginer! Mi-e scîrbă! Nu mai pot! Chiar dacă mă laudă, nu mai pot — înțelegeți? — mi-e greață.

MOGOȘ: Nici o grijă, o să se termine totul imediat.

SOVEJA: Să se termine! Nu mi-e frică! Să vină cutremurul! Să plece toți de lingă mine ca de lingă un ciumat, să rămîn singur și zgribulit pe o bancă pustie într-un parc desfrunzit, să fugă de mine copiii și bătrînii, să nu rămînă nici o urmă din toate laudele lor de ani și ani de zile, să-mi ștergă numele din toate procesele lor verbale, uite, toate astea le vreau, numai să știu că pe banca aceea pustie mai vine lingă mine un oarecare, nu o sută cu felicitări, ci unul singur, care nici un cuvînt cald să nu-mi spună, nici măcar de compătimire, nici măcar mîna să nu mi-o întindă, nici măcar o privire să nu-mi arunce: să se așeze simplu jos și să spună atît, doar atît: „Am calculat. E exact.“ (*Pauză. Își ia un prosop pe umăr. Apare Pozmoșanu — palton, căciulă, șoșoni —, străbute scena ca halucinat, privind torsul gol al lui Soveja.*)

POZMOȘANU: Tovarășe Soveja, dă-mi voie să-ți strîng mîna: splendid palton,

de unde l-ai cumpărat? (*Pipăie pro-sopul.*)

SOVEJA (*lui Mogoș*): Atîta să-mi spună, oricare: am calculat, e exact.

POZMOȘANU (*dîndu-i înconjur*): Un om cu relațiile dumitale, cu stofa dumitale, ce să mai discutăm, toate îți reușesc!

SOVEJA (*lui Mogoș*): Atîta măcar: am calculat.

POZMOȘANU: I-am văzut fața! cînd a auzit de piston, uite-așa s-a luminat la față!

SOVEJA: Verifică, lepră, ești inginer!

POZMOȘANU (*ridicîndu-i piciorul și examinîndu-i papucul*): Și cizmele astea tot din schimbul acela de experiență. Paris, nu? (*Acum, parcă l-ar fi văzut undeva în afara scenei și se repede într-acolo.*) Domnule, Soveja frate, ești mindria noastră, dă-mi voie să-ți string mina! Ce piston! ce palton! (*Exit.*)

MOGOS (*ținîndu-se de cap*): De ce, de ce mă silești să te lovesc? În partea a doua a adunării o să te scoli și o să arăți părțile slabe ale pistonului tău.

SOVEJA: Părțile slabe! Problema părților slabe...!

MOGOS: Pentru că altfel o să mă scol eu. Ultimul om care a mai putut să te suporte. Cutremurul a venit, Benedict. Cutremurul pe care-l cereai.

SOVEJA (*scoate spumă de ras dintr-un piston, se dă pe față*): Cutremurul numit Gicu Mogoș. Și ce-o să spui?

MOGOS: Tovarășe Trandafirescu, pistonul nu corespunde.

SOVEJA: Asta ziceam și eu: te laudă toți, dar partea lor nu și-o fac, și într-o zi te pomenești cu un piston excelent, dar mare folos tot nu e, pentru că restul motorului... (*Se oprește, dîndu-și seama.*) O să spui tu asta?

MOGOS: O să spun. Am calculat.

SOVEJA: Bine, dar a cui e vina?

MOGOS: Asta calculul nu arată.

SOVEJA: Da' ce, calculul e totul? (*Răzgîndindu-se.*) Așa-i: e totul. Vezi numai să nu greșești! Că o să iasă clar: a cui e vina? a lor că au rămas în urmă sau a mea că le-am luat-o înainte?

MOGOS: Trebuia ținut seama de condiții...

SOVEJA: Condiții, adică imbecili?

MOGOS: O să fii singur. Ai creat o situație imposibilă. O să dau semnalul, pînă nu e prea tîrziu. E ultimul lucru pe care-l mai pot face pentru tine.

SOVEJA (*se apropie de Mogoș; pauză: cu mina plină de cremă, îl atinge jucăuș pe obraz, parcă amuzat*): Du-te și lovește-mă! Fă-mi plăcerea asta! Ultimul om care mai era lîngă mine. Prea

mă laudau toți: du-te tu și răstoarnă totul, așa educativ, ca să nu mi-o iau în cap, zău, te rog, du-te!

MOGOS: Mă duc, mă duc.

SOVEJA: Stai! Uite-te bine: n-ai lăsat nimic pe aici? Pălăria? Vreun pix?

MOGOS (*iși șterge obrazul*): N-am uitat nimic.

SOVEJA: Foarte bine. Pentru că în casa asta n-o să mai pui piciorul. (*Îi întoarce spatele, gata să se radă, și deodată strigă.*) Titi! Măi Titi măi! De ce nu răspunzi? Ce faci? Dormi adînc?

VOCEA LUI TITI (*de după paravan*): Foarte adînc.

SOVEJA: Titi, unde mi-ai pus lama?

MOGOS (*uitat, miserabil*): Și cu ea... ar trebui...

SOVEJA: Așa, învață-mă și cum să mă port cu femeile. Titi, vino repede, că avem un instructor, ne predă niște lecții, sufletul și trupul, vino iute.

TITI (*vocea, căscînd*): Am fost ieri la sedința de bloc, să mă scuze, dar la zece se oprește apa.

MOGOS: Nu mai am nici o remușcare! (*Gest amenințător.*) O să vorbesc și despre asta, o să vorbesc și despre asta!

SOVEJA: Notează-ți, dragă, să nu uiți...

MOGOS: Ultimul om care te mai suportă! (*Exit.*)

SOVEJA (*imediat*): Titi, tu mi-ai luat lama?

TITI (*întinzîndu-se; vedem, de după paravan, două brațe albe*): Vai, ce mai tipa...

SOVEJA: Tu mi-ai luat lama?

TITI: Care lamă?

SOVEJA: De ras.

TITI: Cum arăta?

SOVEJA: Așa... cum să spun?... Cum vrei să arate o lamă?!

TITI: Veche?

SOVEJA: Termină odată cu întrebările! Eu te-am întrebant întîi și-acu nu mai termini. Argintie! Unde-ai pus-o?

TITI (*îi apare capul*): Te rădeai cu ea de șase zile! Te-ai certat cu Gicu? (*Cască.*) Am aruncat-o.

SOVEJA: Era din *acelea* care țin două săptămîni. (*Pune alta.*) Era ca nouă.

TITI: E! Nouă! Mi-ai ros azi-noapte tot umărul, aici, la scobitură...

SOVEJA: Nu era lama de vină. Ne apucase noaptea și pînă noaptea crește barba la loc.

TITI: E, asta-i! Cu cîteva alte persoane, tot noaptea, n-am avut parte de atîta iritare.

SOVEJA: Da' nu din cauză că erau mai bine rași. Din cauză că nu te sărutau ca mine.

TITI: Eu șase luni stăteam împreună mai mult — și totuși nu erai ca un glaspapir!

SOVEJA: Acu șase luni mă rădeam și seara. Abia ne cunoscusem.

TITI: Dacă mai progresăm așa, până în trei ani îți lași barbă. *(Se acoperă repede: în extremitatea opusă a reapărut Mogoș.)*

MOGOȘ: Sărut mîinile, mă scuzați.

TITI: Gicule, bine c-ai venit, dă-mi un foc. Amicul tău și-a găsit să mă trezească... cică venise un instructor.

MOGOȘ: Eu eram instructorul. Glume bune de-ale lui. M-am întors că... aveam o rugămintă.

TITI: Știu: dacă telefonează Antoaneta, îi spun că ai stat aici pînă adineauri. Ia zi, Gicule, are de ce să fie geloasă?

MOGOȘ: Nu, zău, m-am luat cu vorba cu Ben, iar el e în stare, din cauză că ne-am supărat...

TITI: Nici o grijă! Îi spun eu Antoanetei că ai stat cu mine...

MOGOȘ: A, nu! Tocmai că...

TITI: Bine, bine, las' că-l conving... o să-i spună el... Nu te uita că tace atît de furios... nu vrea să se taie... are un obraz foarte fin.

MOGOȘ: Tovarășă Tolocan...

TITI: Tit! Ai uitat că și Antoaneta ți-a dat voie să-mi spui Tit?

MOGOȘ: Tovarășă Tit, omul acesta a fost mereu feliicitat și acum îl așteaptă o lovitură după care n-o să se mai scoale! El o provoacă! Vorbește-i dume-neată! *(Soveja a terminat rasul și se spală bolborosind exagerat.)* Să nu mai sfideze. Să-și reglementeze situația... în toate privintele... Chiar și cu... Dume-neata nu vrei să te măriți?

TITI: Ba da, Gicu, mulțumesc, dar ce faci cu Antoaneta? Nu-i frumos să dai divorț.

MOGOȘ: Ar fi bine să putem glumi cu toții. Eu sint plătit pe post de om serios. Acum s-a supărat și pe mine. *(Soveja își face gargară.)* Începînd cu această dimineată, ești ultima persoană care a mai rămas lingă el. Eu... eu nu-l mai bat la cap... dacă-l bați dume-neata...

TITI: *(fumînd)*: Îmi pare rău, dar eu cu el lucrăm pe bază de contract: nu ne amestecăm unul în viața altuia.

MOGOȘ: Ți-am mai spus, (asta nu-i contract, e numai contact. *(Soveja scuipă gargară.)*

TITI: Știu, fiecare ar trebui să se amestece în viața fiecăruia, așa ar fi ideal. Dar ce să fac, am semnat! avem relații strict nejuste: nu ne declarăm sentimentele; nu ne dăm sfaturi; nu ieșim, să nu fim văzuți împreună.

MOGOȘ: Dar de vorbit ceva, tot voi-biți.

SOVEJA: Ptiu! *(A scuipat iar apa și hîrîie ca și cum ar vrea să-și curețe gîtlejul, examinîndu-și dinții.)*

TITI: *(a rămas dincolo de paravan, se apleacă înainte cu aerul că spune o taină)*: Ași! Noaptea, dacă n-aș fi atentă! Aș putea să-l confund cu un motor! *(Mirîie, „ambreiază”.)* Nu zice nimic și parcă-i zgomotul motorului. Brr! *(Soveja scoate zgomote indistincte și pleacă demonstrativ.)*

MOGOȘ: Văd că amîndoi vă bateți joc de mine. Dar cred că m-ai înțeles... dacă ții la el *(Exit.)*

TITI: *(fluieră)*: Chestie gravă, dacă-i gata să îndure și o scenă de la Antoaneta lui!... Ihm? *(Soveja a reapărut, tace.)* Măi, tu n-ai auzit? De ce nu răspunzi cînd te ntreabă ultimul om de pe lume rămas lingă tine?

SOVEJA: *(își dă cu loțume)*: Uf.

TITI: Săracul, toți te chinuiesc... Și tu i-ai vorbit atît de drăguț, că a crăpat sub mine un arc la canapea... Ai țipat la el, de mă doare și pe mine capul.

SOVEJA: Te doare, fiindcă ești imorală. Adu-ți aminte: eu, la două noaptea, te-am prevenit la ce oră trebuie să ne trezim dimineată!

TITI: La două, la două! da' te-ai întors abia la 12!

SOVEJA: Mă rog, eu vorbesc de două. La 12 a fost altceva.

TITI: Și pentru două cine răspunde?

SOVEJA: Tu m-ai provocat!

TITI: Te-am provocat că mă mișc prin somn?

SOVEJA: Te miști... lasă, să nu mai discutăm, că dacă te-ar auzi un preot, ar recunoaște pînă și el că ești imorală! Unde te duci?

TITI: Mă duc să mă îmbrac. Ben, te părăsesc.

SOVEJA: La ora asta?

TITI: Ne despărțim. Te părăsesc, pentru totdeauna.

SOVEJA: La ora asta? Și cine îmi face cafeaua?

TITI: Bea motorină. Monstrule. Pistonule! Zău, Benedict, serios, nu se mai poate, nu mai merge așa.

SOVEJA: Și cînd ți-ai dat seama prima oară? La 12 sau pe urmă?

TITI: Ia să văd, te-ai ras bine?... *(Îl mîngîie și, pe neașteptate, îi dă o palmă de-l clatină. Urea să-l mai lovească, el o imobilizează.)*

SOVEJA: Tit, ce-i cu tine? Am avut o vorbă, băiețașule.

TITI: *(plingînd)*: Lasă-mă să te lovesc, dacă mai e o fărîmă de dreptate în tine, lasă-mă să te calc în piciorare!

SOVEJA : Calcă-mă, dar nu lovi : o să te doară mina. (*O sărută. o ține, ea mai zvîcnește, vrînd să-l lovească. Visător, în gol, peste capul ei, întorcînd-o cu spatele la el și ținînd-o încă.*) Vă dați jos la piață? coboriți la a doua? coboriți la a patra? sinteți bun să vă trageți cotul?... Era plin de ele, cred că nu era adevărat, cred că nici nu se putea, cred că am visat, și eram apăsător mai ales aici, așa... (*respiră greu*). Sinteți bun să dați puțin aerul afară din piept, că vreau să cobor la prima. Și toate aveau sacoșe, și toate sacoșele mă izbeau peste genunchi. Și toate erau largi, și sacoșele, și ele, și toate purtau bocăncei și mantouri maro închis și erau legate la cap cu basmale drăguțe și mă întrebam pe unde aş putea cobori, și toate, cu bocănceii lor și cu pași mici și hotărîți, se așezau înaintea mea, în toate magazinele orașului, cu sacoșele lor largi desfăcute, cu bocănceii puțin îndepărtați, să-și țină greutatea în echilibru, și toate erau înaintea mea, oriunde aş fi vrut să mă duc, toate într-o ordine perfectă, privindu-mă toate civilizat, gata să-mi facă observații, din mijlocul mantourilor lor maro, din mijlocul basmălurilor lor maro, din ochii lor maro, din gurile lor — roz — și mi-era foame, dar n-aveam timp să mă pun la rîndul acela cuviincios, mă aștepta Pistonul, drept și strălucitor în mijlocul planșetei, perfect calculat, și totuși aveam nevoie de mîncare, și de aer, Titi, și de aer, și mă gîndeam ce bine ar fi să am și eu femeia mea, ce solidă și de nădejde ai deveni tu în cîțiva ani, cîtă mîncare mi-ai transporta cu degetele astea și ce sacoșă frumoasă ți-aș aduce din străinătate și cum mi-ai căra parizer și șuncă și grisle și bidoane mari de aer, conserve cu aer de munte, să respir, așa, și să-mi satur plămîinii și... Mă! unde ai pus contractul? Mi se pare că era un punct și despre plîns; precis, n-ai voie să plîngi!

TITI : Te-am mințit. Benedict. Sint ca ele, ca toate celelalte.

SOVEJA : Ceva observasem eu, dar credeam că e numai la corp.

TITI : Chiar de la început, poate că speram să...

SOVEJA : Rău, Titi, rău.

TITI : Iar acum nu mai pot, așa. La-să-mă să duc și eu o sacoșă, să trec în rînd, să nu mai fiu arătată cu degetul, să am o basma, un rost, copii, o viață...

SOVEJA : Dacă nici eu nu te-am mai ajutat să ai copii...

TITI : Nu ocoli, Ben. Trebuie să schimbăm contractul. Sau să plec. (*Se desprinde de el.*)

SOVEJA : Eu nu te gonesc, Titi. Nu vreau să pleci. Îmi place cum te miști prin somn.

TITI : Nu ocoli. Mi s-a întîmplat un accident. M-am atășat de tine, puțin prea mult. Vreau un contract nou — sau plec.

SOVEJA : Găsești tu patron mai bun ca mine?

TITI : Găsesc contract mai bun.

SOVEJA : Autorizat de Sfat.

TITI : De oameni, Ben, de oameni. Cineva cu care să pot fi văzută în public...

SOVEJA : Ia te uită ce pantofi poartă madam Soveja!

TITI : Să nu mă ascund cînd sună vecinii la ușă...

SOVEJA : I-am dat o rețetă de compot doamnei Soveja!

TITI : Să merg în vizite la prietenii tăi, fără a jigni gazda — ziua în amiaza mare.

SOVEJA : Noptile. Titi, nu mă dezamăgi, am visat nopți cu tine, nopți, să mă faci dimineata să semnez cu întîrziere condica de prezență și să fiu sancționat pe merit, să-ți irit pielea.

TITI : Asta ai reușit, Ben. Sint iritată din belșug. Aproape că m-ai învățat să te urăsc.

SOVEJA (*pauză*) : Da, se pare că în direcția asta sint mare pedagog. În mai puțin de trei lecții, oricine are de-a face cu mine învață să mă urască. Cum îmi reușește, nu știu. (*Telefonul.*) Soveja la aparat... Cum? Cine? vin imediat. (*Inchide.*)

TITI : Chiar acum? Era vorba să te duci azi mai tîrziu.

SOVEJA : E nevoie — și gata. Au sunat tocmai la timp: eu nu-s bun de soț, Titi, nu-ți dai seama?

TITI : Dacă ar fi vorba de o altă femeie, nu ți-aș cere nimic și aş dispărea într-o clipă. Dar tu, Ben, mă iubești. Mă iubești, auzi?

SOVEJA : Îmi spui noutăți.

TITI : Mă iubești.

SOVEJA : Nu mai repeta mereu, că pină la urmă mai mă convingi.

TITI : Am crezut la început că ești așa din cauza ei, din cauză că ai suferit atunci. (*Zgomot de motoare.*)

SOVEJA : Lasă subiectul ăsta. (*Zgomotul — ambreiaj — se va intensifica, sfîrșind prin a acoperi cuvintele lui Titi: e poate apărarea lui față de cuvinte pe care nu vrea să le audă. Soveja a terminat îmbrăcatul: zgomotul*)

o va acoperi pe Titî şi luminile o vor păraşi.)

TITI : Te-a lovit odată cineva cu sacoşa peste genunchi şi gata, nu mai vrei să ştii de nimeni, nici de femeia pe care o iubeşti. (*Strigînd.*) Ben, nu mă sili să trec între duşmanii tăi: ai şi aşa destui. Ben, mă auzi? Ben, o femeie nu iartă ce îmi faci tu mie. (*Fading de lumină.*) Ben, mă auzi?

POZMOŞANU (*doar vocea*): Pe aici. Fiţi atentă, e groapa de turnare, daţi-mi voie să trec înainte, sîntem în reorganizare. (*Luminile. Apare urmat de Doina Calancea.*) Iată-l! Unde erai, dragul meu? Daţi-mi voie să vi-l prezint pe cel mai înzestrat şi cel mai invidiat inginer al nostru! şi cel mai fotogenic, tocmăi bun pentru dumneavoastră. Dumneaci este celebra gazetară... — sub ce nume spuneţi că semnaţi?

DOINA : Doina Calancea! N-am vrut să plec de aici pînă nu vă răpesc o halcă mare de timp.

SOVEJA : Numai că nu-l am! S-a înţimplat că...

POZMOŞANU : Mă scuzaţi, secret de producţie... (*Îl trage deoparte, în timp ce Doina scoate din poşetă un servici.*) I-am spus să te caute neapărat, nu te uita că-i stagiară, a studiat şi în străinătate, e de la o revistă deosebit de importantă...

SOVEJA : Arată-mi în ţara asta un singur lucru care să fie declarat mai puţin important.

POZMOŞANU : Fii politicoş, dragul meu, e fiica tovarăşului... (*După cum nădăjduise, e iar întrerupt.*)

SOVEJA : I-aş amesteca pe toţi de la naştere, să nu se mai ştie de nimeni al cui e! Cînd o să-i facem, Doamne, în laborator?

POZMOŞANU : Sarcină: tovarăşul director a zis să laşi orice şi să te ocupi de ea. (*Tare.*) Nu te uita la dumneaci că nu-şi ia note, e foarte periculoasă, reţine tot şi pe urmă ne încondeiază! Eu v-am lăsat împreună. Poltă bună, draga mea, înfruptă-te!

DOINA : Vă rog să mă scuzaţi, sînt aici de dimineată şi n-am apucat să... (*Pozmoşanu se retrage încuviinţînd.*)

SOVEJA : Se înţelege, e pauza dumneavoastră de o jumătate de oră.

DOINA : Am terminat. Spuneţi-mi, de ce vă laudă toată lumea?

SOVEJA : Din obişnuinţă. E greu pînă începe unul.

DOINA : Şi dacă ar începe unul să vă critice? (*Soveja dă din umeri.*) Dacă v-aş spune că am venit să vă previn?

SOVEJA : Mersi, ştiu, am un prieten care vrea să mă critice.

DOINA : Dacă v-aş spune că, tot în-virtindu-mă pe aici de dimineată, mi-am format impresia că alţii, mai puţin prieteni, vor să se folosească de asta, să vă aplice o lovitură?

SOVEJA : Dacă mi-aţi spune toate astea, m-aţi plictisi, cum mă plictisesc şi respectivii.

DOINA : Vorbiţi-mi despre munca dumneavoastră.

SOVEJA : Ajută digestia?

DOINA : Am auzit că nu vă place codul manierelor elegante: m-am gîndit că o să vă fac o impresie bună dacă-s neprotocolară şi mîninc. Hai să lăsăm asta: ajutaţi-mă să arăt cititorilor ce e pasionant în meseria dumneavoastră.

SOVEJA : Credeţi că publicul se pasionează mai mult de pistoane decît de artiştii de cinema?

DOINA (*apropiindu-se*): Meseriile sînt ca unii oameni aspri: fiecăruia îi des-coperi un farmec... dacă te lasă să-l cunoşti mai bine. Zău, spuneţi-mi, altfel nu scăpaţi de mine... oricît aţi dori.

SOVEJA : Bine. Să scăpăm. Cel mai romantic lucru din lume, ne-a spus inginerul Soveja, e un piston coaxial intermitent. Căutînd să-şi ascundă marea tulburare sufletească care-l cuprinsese, inginerul ne-a mărturisit rîzînd că toate autocamioanele cu motor Diesel, locomotivele, ca să nu mai vorbim de flotă, au în trupul lor de metal o inimă, motorul, iar inimioara motorului — toată energia, urneşte tone! — e o bucăţică... un cilindru şi un piston... mişcă totul! avînt, energie, Pepsi Cola.

DOINA (*scoînd carnetelul*): Să ştiţi că vă citez întocmai! Sabotaţi o începătoare!

SOVEJA : Altceva, ce să spun?

DOINA : Parcă aş fi o gîscă, mai rău! parcă aţi fi singurul de pe lume în stare să înţeleagă ce e un (*notînd furioasă*) pis-ton! Mare grozăvie! E şi un cîntec, dacă vreţi să ştiţi: „C'est l'piston, piston, piston qui fait marcher la machine!”

SOVEJA : De mult am spus eu că e bine să studiem în străinătate. Aţi înţeles imediat totul.

DOINA : Auzisem că sînteţi din Moldova. Se zice că moldovenii sînt politicoşi.

SOVEJA : Industria nu se face cu politete. Altceva?

DOINA : Vreau să vă prezint cititorilor... daţi-mi cîteva detalii personale.

SOVEJA : Pistoanele nu se fac din detalii personale.

DOINA : Eu nu fac un piston. Eu fac un reportaj.

SOVEJA : Fiu al unui învățător de la țară, inginerul Soveja a studiat cu avînt în condițiile puterii populare, a muncit cu pasiune și a fost decorat cu... are la cadre lista.

DOINA : Bine zicea cine zicea : „Omul acesta nu e om, e o mașină. Distruge-i pistonul și l-ai nimicit.”

SOVEJA (*alertat*) : Cum adică, distruge-i pistonul ?

DOINA : Un prieten face o observație. Măruntă. Tehnică. Alții sar însă imediat. Își amintesc că inginerul Soveja trăiește cu cineva, necăsătorit : iată deci cît de prost e pistonul. Acest cetățean e brutal, sfidător, nemilos cu oamenii. milos numai cu oțelul, te scoate din sărute !

SOVEJA : E adevărat. V-am scos din sărute ? Vreți cumva să plecați ?

DOINA : Nu vă fac eu plăcerea asta. Ați îmbătrînit, tovarășe Soveja ! Scleroza începe cînd omul crede că nu mai există pe lume ființe în stare să gîndească așa ca el, făpturi cu care să poată comunica.

SOVEJA : Doriți să comunicăm ?

DOINA : Înțelege, omule, că vorbim aceeași limbă ! Poate nici mie nu-mi place siropul ! Nu-mi vinde mie romane și nu mă batjocori de pomană ! Vorbește !

SOVEJA (*pauză : șoptind complice*) : Mai ai un servici ?

DOINA : Ia, mîncîncă, și vorbește !

SOVEJA : Întrebă !

DOINA : Știi și singur. Greutățile. Loviturile. Cum le-ai încasat și cum ai răzbit, cum ți-au răzbit ele, pistoanele.

SOVEJA (*iar furios*) : Uite, fato, cînd e vorba de greutăți, toți sinteți meșteri să ziceți că există, dar cînd e vorba de greutatea aceea, aceea prin care trece acela, începeți că nu se poate, că a fost un caz izolat, vă cunosc eu, nu mai știți pe unde să scoateți cămașa !

DOINA : Pui pariu ? De unde știi dinainte ce-o să fac cu cămașa mea ? Cam răsfățat, tovarășe, prea vă lăsați rugat. Aveți o datorie față de cititori.

SOVEJA : Spune-le că m-am născut într-un sat din Moldova ! Cîntecele bunicii ! Tălângi ! Țăcănitul osiilor ! Trenul din apropiere ! Spune-le că taică-meu zicea : „Ne strică tihna ! Norodul aista o răzbit și fără trenuri, ferisirea e în suflăt !” Îi plăcea să vorbească arhaic, ca țăranii bătrîni. Spune-le că un învățător era în stare să urască locomotiva ca pe un dușman personal, spune-le asta, dacă-ți dă

mina ! „Întoarșe-te, băiete, acasă, că nu de la locomotive vine ferisirea : altminteri șei care au locomotive mai mari ar fi mai ferișiți ca noi, și nu-s, băiete, nu-s !” Spune-le că socotea industria și orașul pierzanția noroadelor, așa credea el, om cu carte, spune-le asta de-ți dă mina !

DOINA : De ce să nu-mi dea mina ? Ce, nu s-a mai văzut ? Zi înainte !

SOVEJA : Spune-le în ziar, de-ți dă mina, că există boli și există moarte, spune-le... spune-le că se înăbușea, avea rac, cum zicea el, cancer la plămîni, și nu putea să răsuflă și scria cu ultimele puteri o istorie a vieții de demult, „Hronicul răzășilor de la Obșina mare” și spunea că fumul locomotivei l-a omorît pe el ca și pe mama, o ardeleancă ; o luase de nevăastă, simplă țărăncă, socotea că numai aici în țărănie a rămas curățenia noroadelor, și toată viața singele încăpătînat de ardelean s-a bătut în mine cu cel de moldovean și spune-le că singurul său fiu i-a făcut durerea de-a pleca la oraș, de a se îndrăgosti de motoare și... și de-o orășeancă, o ingineră, spune-le asta, de-ți dă mina !

DOINA : Ți se pare atît de groaznic ? E banal.

SOVEJA : Și am fost atît de înfundat în pistoanele astea blestamate... Cînd am ajuns acolo, nu l-am mai găsit în viață. Spui sacrificii și sună frumos — dar e frumos să scrii despre asta în ziar ?

DOINA : Dă-l naibii de ziar, nu înțelegi că pentru tine am venit ? Primul meu reportaj, de mult voiam să te văd, și te găsesc în ajunul unei lovituri ! (*Întră Elena.*) Deci, cu 15%.

ELENA : Ben, am ieșit o clipă din se-dintă, s-a pomenit și pistonul tău cel nou. Mogoș are niște mărunțișuri, dar ce importă ! Te felicit, încă o dată, dă-mi voie să te felicit ! (*Privește însuș spre Doina.*) Minunat, sincer îți spun, Ben, minunat ! Întotdeauna ai fost la înălțime !

DOINA : Am impresia că îmi faceți mie un compliment.

ELENA : Nu, nu, era vorba despre piston, sincer, eu mă întorc înăuntru, vă las. (*Doinei.*) Dar să știți, e păcat că nu asistați și dumneavoastră. (*Pleacă.*)

DOINA (*pe urmele ei*) : O să vin, poate. (*Lui Soveja.*) Te-am prevenit : chiar în clipa asta se împlinse. Ar fi bine să te duci imediat înăuntru, să fii de față.

SOVEJA : Am sarcină de la director să mă ocup de dumeata.

DOINA : Asta țio fi o zi zis-o domnul acela, Pozmoșanu. Du-te !

SOVEJA : Oricum, față de o ședință, tot te prefer.

DOINA : Du-te !

SOVEJA : Și cum rămîne cu viața mea nepublicabilă ? N-am terminat.

DOINA : Știu tot. Ești divorțat, ai găsit-o cu altul și nu suporti să ți se amintească despre asta și nu mai vrei să încerci iar ; s-a petrecut acum trei ani, sau nu : mai eram puștoaică, abia intram în facultate. Și ai găsit-o cu altul.

SOVEJA : Lucram la un piston nou. B 16.

DOINA (*precipitat*) : Du-te, ai aici numărul meu de telefon, știi să dansezi ? M-aș fi mirat. la numărul : Doina, Doina Calancea, pentru prieteni Nono, poți să-mi spui Nono.

SOVEJA : Încântat, tovarășă Calancea.

DOINA : Zău, zece ani de diferență nu contează. Ai venit la școală să ne vorbești despre drumul în viață, o conferință, ceva cu motoarele, iar noi, școlărițele, știam ce ți s-a întâmplat... ne uitam la tine și ne gîndeam că... — adică nu noi : eu, Nono — cît eram de puștoaică, mă gîndeam că niciodată nu ți s-ar fi întâmplat asta dacă erai cu mine !

SOVEJA : Lucram mereu la B 16. A avut dreptate ! Ce era să facă ? Toți au dreptate. M-a înșelat.

DOINA : Niciodată... Și am aflat și cît de bătrîn era el... Să te am pe tine și să... Niciodată ! Mai știi unde ai pus numărul ? Nono.

SOVEJA : L-am pierdut, tovarășă Calancea.

DOINA : Uite altul. Du-te !

SOVEJA : Lucram nopțile la B 16. Fiecare are dreptate, asta e nenorocirea ! (*Zgomot de motoare.*) În mîntea mea, totul e clar, crunt și clar ! Dar cînd îi ascuți pe ei, fiecare are dreptatea lui. Oamenii n-ar trebui să se înșele unii pe alții... Lucram la B 16 și tata mă chema mereu...

DOINA (*făcînd efort să acopere zgomotul motoarelor și dispărînd apoi în fading*) : Aud că acum trăiești cu decoratoarea aceea. Poate că îți împodobește casa. Dacă suferi vreodată, ai telefonul meu. Nono.

TRANDAFIRESCU (*în capul scării*) : Ha, ha ! Ce zici de Mogoș ăsta ? Înfipt băiat, cum l-a altoit din senin pe Soveja.

SOVEJA (*publicului*) : Nu-i adevărat, nu s-a petrecut așa, spuneți-mi că totul se petrece numai în mîntea mea !

POZMOȘANU (*lui Trandafirescu*) : Soveja, da, excelent băiat... a fost. Dar la ultimul piston, Mogoș cam are dreptate. Soveja cam... (*Gest.*)

TITI (*în poziția în care o lăsasem ; primele cuvinte pe fundal de motoare*) : Mă iubești, Ben, auzi ? Și mă silești să trec între dușmanii tăi — ultimul om de pe lume care rămăsese alături de tine.

TRANDAFIRESCU : Ha, ha... Mda, în privința lui Soveja trebuie să ne mai gîndim. (*Ies și vor reapărea în capul scării.*)

TITI : Totul pentru un motor în care intră zi, noapte, aer, nervi și la prima crăpătură cine o să țină cont de nopți ? nimănui n-o să-i fie milă, nici măcar la necrolog n-o să te ierte nimeni ! unul singur o să meargă la înmormîntarea ta, și acela cu sarcină de la comitetul sindical.

SOVEJA : Spuneți-mi că nu-i adevărat, că o femeie ca ea nu poate vorbi astfel, chiar dacă te iubește și ai jignit-o.

MITROI : Eu pentru tovarășul Soveja bag mina în foc.

POZMOȘANU : Dumneata nu ești calificat să vorbești. Dumneata îi ții partea numai pentru că atunci cînd a fost cu rebuturile acelea, te-a salvat de concediere !

MITROI : Eu, tovarășe Trandafirescu, să mă iertați, dar pentru tovarășul Soveja al nostru bag mina în foc ! Cînd un om e cînstit, mie îmi place să bag mina în foc !

MOGOȘ : Nu mai face pe prostul, știi că nu e vorba de cînstite ! Ce faci cu cilindri atît de puternici, dacă restul motorului nu ține ?

TITI : Dar n-o să te părăsesc atît de simplu cum crezi tu, Ben, asta nu se iartă ! O să mai auzi de mine ! (*Exit.*)

SOVEJA : Titi, stai ! (*Exit după ea.*)

ELENA : Sincer, eu cred că dacă tovarășul Mogoș nu ne arăta din vreme părțile slabe, sincer, ajungeam la un dezastru !

MOGOȘ : Să nu exagerăm. (*Sint toți în prim-plan.*)

POZMOȘANU (*iute*) : Așa-i, să nu exagerăm ! Cum dezastru ? Cum adică dezastru ? Dar noi ce păzim aici ? Am fi lăsat noi lucrurile să ajungă la un dezastru ?

MITROI : Sigur că dezastru nu poate admite nici un om cînstit !

MOGOȘ (*lui Pozmoșanu*) : Ieri încă, l-ai felicitat !

POZMOȘANU : Lasă că și dumneata ești ca-n anecdota aceea...

TRANDAFIRESCU (*revenit în capul scării*) : Hi, hi, hi, e bună, e grozavă, o

s-o spun în ședință de comitet, zău! (*Îngheață brusc.*) Uite-l pe Soveja. (*Intră lateral Soveja. E repetată exact poziția de la începutul actului, numai că acum cele două planuri se văd reciproc; lumina e crudă. Trandafirescu, fără veselie.*) Ei, ce zici, tovarășu' Benedict?

SOVEJA: Nu am nimic de zis.

TRANDAFIRESCU: După intervenția lui Mogoș, mă așteptam să ceri cuvîntul.

SOVEJA: N-am nimic de zis. Calculele vorbesc singure.

TRANDAFIRESCU (*rece*): Nu-mi place răspunsul acesta, tovarășe Soveja, nu-mi place deloc. Dacă vorbesc calculele de la sine, înseamnă că noi degeaba vorbim în ședințe, degeaba ne frămîntăm împreună să vedem cum e mai bine.

POZMOȘANU: ... să evităm un dezastru.

TRANDAFIRESCU: Dumneata nu vrei să discuți și te porți ca și cum ai fi înconjurat numai de proști, te obsedează proștii.

SOVEJA: E un semn de încredere, tovarășe Trandafirescu. Cînd spun unui om că e prost, înseamnă că am încredere că mă va înțelege. Cu proștii adevărați nu mai imi dau osteneala.

TRANDAFIRESCU: Atitudinea dumitale nu-mi place... și nici pistonul nu-mi inspiră siguranță.

SOVEJA: Să se verifice calculele. Trebuie citeva adaptări în celelalte părți.

POZMOȘANU (*aparte*): Adică ale noastre, să ne dea nouă lecții. Nici francezii n-au reușit!

TRANDAFIRESCU (*rece*): Lăsați, tovarăși, nu-i nevoie să mă conduceți, știu drumul și singur. (*Exit. Ceilalți au rămas pe scară, ezită, ca și cînd Soveja le-ar fi tăiat drumul. Primul coboară Mitroi.*)

MITROI: Felicită... (*Se întrerupe, și-a amintit, se scarpină, trece cu regret mai departe. Se întoarce.*) Tovarășu' Soveja... Cumpărați-vă o mașină! Un Fiat mic acolo, un pic de recreație, meritați!

SOVEJA: Nici n-aud ce-mi spune. Însă e cîstit. (*A coborît Mogoș, se oprește o clipă în dreptul lui Soveja, vrea să spună ceva, se răzgîndește, pleacă.*)

POZMOȘANU (*din mers*): Lasă, domnule, nu pune la suflet, se mai întîmplă...

ELENA (*trecînd*): Sincer, Ben, sincer, Benedict, lasă-mă să te privesc, îmi pare rău, sincer, îmi pare foarte rău...

SOVEJA (*așezîndu-se*): Pe o bancă pustie într-un parc desfrunzit...

DOINA (*platformă*): Să nu pierzi telefonul!

TITI (*platformă*): O să mai auzi de mine, Ben...

TRANDAFIRESCU (*reapărut în capul scărilor, lui Pozmoșanu*): Nu știu dacă e bine să-l citească tocmai Soveja. Trebuie mai întîi să lămurim chestia aceea cu el.

POZMOȘANU: Aveți dreptate, mi-a ieșit complet din minte.

ELENA: Poate ar fi mai bine, pentru moment, să capete o sarcină mai puțin politică.

MOGOȘ: Dar ce are a face una cu alta?

MITROI: La mine, tovarăși, chestiile astea sînt întotdeauna legate. Dar e un om cîstit.

POZMOȘANU: Sigur, nu încapă îndoială, orice om e cîstit pînă la proba contrară. Dar poate că n-ar fi prudent să-l citească tocmai el.

MOGOȘ (*indignat*): Poate nici portar' să nu-l mai punem, ai?

POZMOȘANU: Nu rîde, tovarășe Mogoș. Glumești, dar și portarul are o muncă oarecum politică.

ELENA: Eu am spus de atunci că e ceva cu el.

TRANDAFIRESCU: Mai calculați, mai verificați; din comisie pînă una-alta nu-i nici o nenorocire dacă-l scoateți, vedeți cum e mai bine, lăsați, cunosc drumul. (*Exit. Soveja se ridică și îi privește: Mogoș, primul, se oprește lângă el, parcă ar aștepta să i se adreseze cuvîntul și trece mai departe.*)

ELENA: Aș sta de vorbă mai mult, Ben, sincer, dar după cele ce s-au petrecut atunci între noi, sincer, n-aș vrea să se interpreteze că... și chiar soțul meu actual să nu creadă că... Ben, sincer, îmi pare rău, dar... (*Mitroi a profitat de ocazie, a trecut de Soveja. A dat să se întoarcă, și a plecat iar. Exit și Elena.*)

POZMOȘANU (*rezervat, fără șarjă*): Salut, salut. (*Scena a rămas pustie, cu excepția lui Soveja; lumină crudă.*)

SOVEJA (*publicului*): Ce stați? Strigați-mi că e un vis, că mi se năzarește, că nu există asemenea oameni și asemenea schimbări peste noapte — sau, dacă există, spuneți-mi că totul se repără de obicei, că o să intervină cineva, sindicatul, protecția muncii, contabilul-șef, o să sară prietenii ca frunza și iarba să ridice toți mîna așa (*ca la vot*), pentru cîntea mea și pentru calculul meu, dați-mi măcar voi un sfat, acum, că nu mai are cine să-mi dea, spuneți-mi că nu mi s-a întîmplat la urma urmei nici o nenorocire,

nu mi-a tăiat capul nimeni, nu mi-a luat nimeni plinea încă, spuneți-mi că voi existați, acționați, că voi nu sintetizați așa ca ei, că ei nici nu-s adevărați, că îi văd eu așa numai acum, la necaz, că nici eu nu-s adevărat la urma urmei, un obsedat care nu aude decât motoare, nu dansează, nu bea, face pistoane și nici măcar mașină nu și-a luat. Știu, așa e (*luminile scad*), nu e decât un vis scurt și bălțat, o noapte care o să plece basculind spre apus, nu mi s-a întâmplat nici o nenorocire... Numai că am, cum să spun, o mică greutate de respirație, observați? nu-mi ajunge aerul până la capăt... Am controlat: plămâni absolut sănătoși, numai un pic de nervi. Din cauză că eu sint excepția. Oamenii trăiesc fericiți. Nervi sănătoși. Numai eu stau la ora asta și mă căznesc să respir, și aud motorul cum muncește. Oamenii, la ora asta, dorm. Și cine are urechi de auzit, le poate auzi răsuflarea. Ia! Nu auziți? Pozmoșanu, nervi sănătoși, răsuflare regulată. (*Se aude o respirație.*) S-a recreat omul. Fiat 850. (*Discret, un sforăit. Umblă, parcă ascultînd sub ferestre.*) Nu e nimic rău în asta, aș fi nebun să-mi pară rău: de asta am făcut pistoane, să aibă oamenii mașini. Să doarmă alături de nevastă (*două respirații*) după o plimbare scurtă cu 850! (*Tare.*) Și Renault major! (*Un sforăit major.*) Și Renault cel mic, dofinica! (*Sforăit subțire.*) Și Wart-

burg și de toate (*acum un fel de ritmică a respirațiilor, monologul va suna ca o poezie cu acompaniament ritmat de răsuflări, în care va interveni în răs-timpuri un uruit, poate un flaut pastoral, o talangă îndepărtată, un tren care trece în noapte*), să trăiască fiecare liniștit (*acompaniamentul*), bine, normal, să răscolim tălăngile satelor cu mașini și claxoane, cu viteze, să ră-sune pînă și noaptea de motoare (...) să respire fiecare liniștit (...) tare (...) și mai tare! așa, băieți! tare! și mai tare! (*Brusc, liniște: un țîrît de greier. Respirațiile.*) Iar eu stau, singur și treaz în mica mea nenorocire trecătoare, și simt că dincolo de astea mai este ceva, un farmec, o vrajă a nopții, pentru că mai este ceva, mai este ceva, chiar dacă mi-e greu să respir (*încearcă, dar se aude corul respira-țiilor*), chiar dacă mi-e greu. Ei n-or să intervină, ei dorm! Faceți voi ceva, spuneți voi ceva!

POZMOȘANU (*apare cu același aer de crainic stingaci*): Lovitura nu s-a terminat. Lovitura abia începe. E mult mai grav decât credeți. Veți asista la lovitura aplicată lui Benedict Soveja și la desființarea lui totală. (*O plecăciune nedibace, se retrage.*)

SOVEJA (*calm*): Faceți ceva, amestecați-vă voi, măcar spuneți-mi că nimic n-a fost adevărat! (*Corul răsuflărilor.*)

— CORTINA —

ACTUL AL DOILEA

Lumină matinală. Soveja se rade, pre-tinzînd că ar cînta „Olimpiada tinereții”. Titi, după paravan, se întinde.

TITI: Ben!... Măi Ben, măi! Benedictus! Măi! Pistonus!

SOVEJA: M-ai strigat?

TITI: Puțin, așa, numai în ultimul sfert de oră... Ben!

SOVEJA: Ce e?

TITI: Mă doare capul. Ce zici, să iau un antinevralgic?

SOVEJA: Ia.

TITI: Da' de cînd m-am trezit, am mai luat două. Nu îmi face rău?

SOVEJA: Dacă ai luat, mai așteaptă.

TITI: Da' mă doare de nu mai pot.

SOVEJA: Atuncea ia.

TITI: Îmi place că te frămîntă sănă-tatea mea. Mă iubești? Îhm? mă iubești?

SOVEJA: Atunci încearcă un piramidon... Are compoziția puțin mai altfel...

TITI: Poftim, cum să nu mă doară capul.

SOVEJA: Te doare, știi tu de ce! Era trei noaptea și ți-am spus: Titi, mîine să nu mi te plîngi de migrenă!

TITI: Lasă, lasă, că n-ai înțeles nimic. Tu crezi că m-am întors numai așa, că mi s-a făcut dor de glaspapirul tău.

SOVEJA: Cum o să cred una ca asta! Te-a adus caracterul! Toți mă huleau, și tocmai atunci ai revenit!

TITI: Acum, dimineața, îți bați joc, da' la trei noaptea ai profitat! (*El s-a ras; stringe.*) Mi-l aduci tu?

SOVEJA: Ce să-ți aduc?

TITI: Antinevralgicul, tandrețe mare ce ești! (*Mitroi intră jenat, neobservat: pare a face pregătiri pentru tușitul tradițional.*) Îți bați tu joc, dar vrei să spui că nu-i așa? Nu înseamnă caracter? Nu-s atitea zvonuri că te-au scos din nu știu ce comisii, și nu m-am întors eu tocmai acum? De ce nu recunoști? de ce taci?

SOVEJA: Tac, pentru că nu vreau să-ți scad meritele. Ai niște merite... Îmi plac meritele tale. (*Sărut. Mitroi se uită, întoarce capul, iar se uită, se retrage.*)

TITI: Zău, spune dacă nu-i așa!

SOVEJA: Mă siliți toți să spun adevărul și pe urmă vă supărați. Da, e drept, fata s-a întors, da, e drept, pentru că tine la el și pentru că e fată de caracter: da, e drept, dintre toți numai ea a stat alături de el, însă numai ea se afla pe altă schemă de salarizare. Era decoratoare, undeva în oraș. Însă în visurile lui cele mai bune, omul de caracter era acela care are curaj să te apere atunci când ține de același șef ca și tine, de același salariu, un viteaz din basme care nu pregetă să riste situația lui ca să apere dreptatea ta, nu vine pe furie să-ți spună cîți copii are și de ce a spus în ședință că ai omorît trei oameni, numai ca să-ți facă un serviciu, pină nu apucă altul să spună că ai omorît cinci!

TITI: Și care ar fi vina mea? Trebuia să mă angajez la voi?

SOVEJA: De ce raportezi toate la tine și la mine? Nu înțelegi că un om poate fi supărat în general, și nu pentru pielea lui? Și de ce te amesteci, Titi?

TITI: Eu m-am amestecat?

SOVEJA: De trei zile, Antoaneta e înnebunită de gelozie. O femeie telefonează mereu după Mogoș al ei.

TITI: O glumă a cuiva.

SOVEJA: O răzburare ieftină, a ta. Nu înțelegi că mi-e prieten, nenorocitul?

TITI: Dacă ți-e prieten, de ce nu-i răspunzi cînd îți vorbește?

SOVEJA: Abia ți-am spus să nu te amesteci. Ești prea posesivă, Titi! Te amesteci în lamele mele, în calculele mele, în judecățile și părerile mele. (*Soneria.*)

TITI: O să iasă un scandal. Ben! Un scandal mare! Am vrut să mă întorc numai așa, pină treci de greu și abia pe urmă să-ți arăt eu ție! Nu voiam

să te lovesc tocmai acum, cînd ești la pămînt! (*Soneria.*) Am crezut că nenorocirea o să te facă mai uman, dar te-a înrăit!

SOVEJA: Nu țipa: treci, te rog, dincolo. În felul ăsta sună numai Antoaneta: vrea să vadă dacă e Gicu la mine. (*Către ușă.*) Intră, frumușico, e deschis! (*Stringe, traversează scena; incet.*) Te rog, nu țipa, treci dincolo... Frumușico, intră, e deschis! (*Țiti a ieșit. Soveja a părăsit scena și se întoarce imediat cu Mitroi.*) Să trăiești, Mitroiule, era deschis.

MITROI: Ați strigat frumușico și nu mi-am dat seama că la mine faceți aluzie. Soneria era defectă, prima oară n-a sunat.

SOVEJA: Cînd prima oară?

MITROI: Cînd am apăsător. Am reparat-o eu, era de la buton. Și telefonul... v-am reclamat la centrală.

SOVEJA: L-am scos din priză, că suna mereu pentru consolări, parcă aș avea un deces în familie. Ce-i? Ceva la strungărie? Să vin acolo? (*E gata să se îmbrace.*)

MITROI: Nu, nu; vă căutase tovarășul director, eu stau la C2 și un om trebuia să vă caute la A4, și a nimerit la 4 A, adică nu scara, ci blocul...

SOVEJA: Ce e, Mitroiule, spune odată!

MITROI: Mă scuzați că vă deranjez duminica și că... mă știți, eu nu pot să vorbesc ca din pușcă.

SOVEJA: Scuza-mă, ai dreptate, credeam că-i urgent. Nu mă deranjezi, stai jos, îmi place să văd un om aflat pe aceeași schemă de salarizare cu mine, o față cinstită.

MITROI: Nu stau, să nu deranjez, dar știți că dumnealui își face timp duminica să citească unele materiale. Vrea însemnările acelea de la tovarășul ministru. Alea bătute de la mașină; le-ați luat acasă, altfel nu vă deranjeam.

SOVEJA: Nici un deranj. Mitroiule, îmi place să văd o față sănătoasă ca a ta.

MITROI: Sănătoasă? La ce faceți aluzie?

SOVEJA: Stai jos, domnule, nu costă bani, ți-e frică să stai în casa mea pe un scaun?

MITROI: Cum vă închipuiți: pentru dumneavoastră stau și pe două! (*Înflăcărat, ignorînd scaunul.*) Am spus: bag mîna în loc! pină la cot!... Aveți hirtile?

SOVEJA: Care hirtii? A, da, stai jos, imediat le găsesc. Da' nu mai avea nici o copie?

MITROI: Asta e, că nici tovarășul ministru nu mai are. De altfel (*tușește*), eu am spus pe față, sînt contra luării acasă. Nu, nu ce credeți, dar, zic, dacă ia foc casa? De ce riideți? Soneria cu atingere pe fir, apa la zece se oprește...

SOVEJA: Știu, mă, da' nu-s ale direcțiunii, mi le-a dat ministrul mie personal. Dacă ia foc casa, au dreptul să ardă odată cu mine. Stai jos, domnule, stai jos.

MITROI: Aha, vi le-a dat tovarășul ministru. (*Se așază*.) Tovarășe Soveja, e o plăcere să vă vadă omul acasă. Nu vă recunosc: sînteți blind. Sau poate că din cauza... nu, asta e, că sînteți acasă.

SOVEJA (*se înăsprește; începe să caute*): Dar tovarășul director ce mai face? Îi funcționează apa?

MITROI: În cartierul acela, nu știu. De ce mă întrebați?

SOVEJA: Nu le cîtește și dumnealui tot acasă? Dacă arde?

MITROI (*uluire gravă; apoi dulceag*): Acum vă recunosc; asta îmi place mie la dumneavoastră, că glumiți! Nu știe omul cînd vorbiți serios și cînd în glumă.

SOVEJA: Serios de tot sînt numai cînd vorbesc în cifre.

MITROI: Ha, ha! Înțeleg. Asta îmi place mie la dumneavoastră, ca și la tovarășul director: cadre, nădejde, acasă, la birou, în pat, cîtește, calculează, dă-i-nainte! (*Cu cît îi crește entuziasmul. Soveja va încetini căutatul, vinovat.*) Splendid! parcă n-ați fi om! vreau să spun, ca atunci cînd mi-ați luat apărarea contra tuturor, să nu mă dea afară, sau atunci cînd ați stat 61 de ore lîngă cuptorul special, crăpau cărămizile, crăpa oțelul... și numai dumneavoastră...! (*Gest viguros.*)

SOVEJA: Eh, și tu acum! Oameni sîntem... hai mai bine să bem un păhărel.

MITROI: Nu oameni, tovarășe! Nicio-dată n-am înțeles cum ați făcut să n-a-dormiți!

SOVEJA: Păi n-ai văzut ce infirmieră drăguță era lîngă mine?

MITROI: Acum glumiți. Dar 61 de ore! A fost un eroism!

SOVEJA: Fugi, mă! Vrei să-ți spun un secret? În viața mea n-am lucrat mai prost ca atunci! În primul rînd că nu era treaba mea, dar dacă nu mă vir peste ei, nu iese, spun că am calculat eu prost. (*A adus băutură.*)

MITROI: Asta așa e. Dumneavoastră sînteți, ca să zic o expresie mai burgheză, un fel de jolly joker: după ce ați calculat, ziua-noaptea, vă bagă în toate.

SOVEJA: Da, însă eram prea obosit, am făcut o grămadă de prostii, putea să se termine cu o nenorocire.

MITROI: Aici nu vă mai cred.

SOVEJA: Uite-te la foaia de control.

Mă, eu numai cînd trag chiulul lucrez ca lumea! Ultimul cilindru — o lună a curs sudoarea de pe mine, eram disperat. Și într-o dimineață, după un somn bun, trag chiulul de la o ședință, beau acasă un păhărel din asta și tac! îmi vine ideea. Servește-te!

MITROI: Chiar așa? Tac?

SOVEJA: E, am mai calculat eu pe urmă. Așa că atunci, cu cuptorul, era să fie de rău! N-avem nevoie de eroi nedormiți și proști. Hai noroc!

MITROI (*sculindu-se*): N-aș vrea să vă jignesc, dar eu sînt un om simplu. Dați-mi hîrțile, și pe urmă bem.

SOVEJA (*indiferent, reluînd căutarea*): Ia mai termină cu om simplu. Ești inginer, mă.

MITROI (*modest*): Cine nu e azi inginer? (*Rectificînd.*) Vreau să spun, în condițiile revoluției spirituale...

SOVEJA: Lasă, mă, nu mai tot preciza, parcă am fi între străini!

MITROI: Atunci, ca să nu vă jignesc... (*Bea, se strîmbă, își toarnă iar, privește sticla pieziș.*) Hm, vite horsee. (*Soveja îi aruncă o privire.*) Mă rog, ca să fiu și eu pe linie, uait hors.

SOVEJA: Dacă știi cum se pronunță, de ce mai faci pe... A! le-am găsit! Să le pun în ordine.

MITROI: Da' zău, mai bune-s ale noastre! de ce vă trebuie din astea?

SOVEJA: Păi spune, omule, să-ți dau o țuică.

MITROI (*oprindu-l*): Lăsați, lăsați: acum, dacă am început-o, merge și asta o dată, că n-o să mor. (*Bea iar.*) Noroc că măcar am țigările mele... (*Se caută. Soveja dispăre după paravan.* Mitroi ia iute un pahar, și apoi miroase admirativ pachetul adus de Soveja.) Cîștigați bine.

SOVEJA: Ce să-i faci, Mitroiule băiete, așa-i viața, josnică: pentru un pîrlit de piston, toată lumea aruncă în tine cu bani. Interese materiale înguste.

MITROI (*admirativ*): E, nu-s chiar așa de înguste: plusul ăla de 3.922 pe sfîrșit de trimestru, și atunci, la terminare, ăia 6.800, adică neto 6,2,5,6, că aveți și decorații și 56 pentru moș Crăciun, pardon Gerilă, și 100 la colecta aia, tot a rămas ceva. Ah, tovarășe Soveja, să fiu eu în locul dumneavoastră, ce Taunus mi-aș lua (*conduce*) alb, patru timpți...

SOVEJA : Cum, mă, tu îmi știi veniturile pe dinafară mai bine decât mine ?! Cum naiba le ții minte ?

MITROI : Le știu la toți. Ah, tovarășe Soveja, ce ușuratic sînteți : țigări, băutură (*își ia*) și nu puneți un ban deoparte. Ah, să fiu eu în locul dumneavoastră, ce Taunus mi-aș lua (*conduce*) : patru timpi, cu aprobare specială, și-o bibică alături : o mină pe volan și una pe ea. Tocmai dumneavoastră să nu vă luați ? Asul motoarelor !

SOVEJA : Nu știi că sînt pescari care prind pește și-l dau la alții ?

MITROI : Dar un pix măcar v-ați cumpărat ? hirtie văd că e.

SOVEJA (*dîndu-i*) : Ce scrii ?

MITROI : Chitanța... Păi, da, tovarășe, altfel cum ?

SOVEJA : Lasă, mă, între noi ?

MITROI : Așa, fără chitanță ? Aveți un curaj de-mi îngheață sîngele. Deunăzi, a fost discuție cu tovarășul Mogoș, și eu, zău, nici nu știam cu cine să iau poziție. De o parte un — ce să mai vorbim ? — un erou, de alta niște acuzații din senin. Cum să te mai orientezi ? Dar acum, m-am lămurit.

SOVEJA : Va să zică, veniși și te lămurisi.

MITROI : Rideți, vi-e ușor, dar cînd n-ai alt capital decît cîntea, trebuie să ții la ea ! Rideți de Mitroi că vă ține socoteala banilor, bun, așa e ! Dar v-ați întrebat vreodată cît cîștigă Mitroi ? Asta zic : vă dă mîna să fiți nobil, să nu vă intereseze decît pistonul, dar noi, ăștia mici, n-avem altceva decît hîrtiile, socotelile mici, cîntea și...

VOCEA LUI TITI : Be-ne-dict... (*Mitroi privește mirat.*)

SOVEJA : Bunică-mea. A venit de la țară... Imediat !

MITROI (*brusc*) : Așa că totuși o să vă scriu chitanța.

VOCEA LUI TITI : Ben, adu-mi și mie un pahar de white horse !

MITROI : Pronunță frumos bunica : revoluția spirituală a pătruns și la țară.

SOVEJA : Lasă, dom'le, chitanțele !

MITROI : Prea faceți pe nobilul. Nu vă mai încredeți atîta : e ultima copie, vine unul odată și vă face figura.

SOVEJA : Și-o să-mi faci tocmai tu figura !

MITROI : Mă jigniți, tovarășe Soveja ! Adică Toader Mitroi e așa, un fel de păduche, care nu poate face figura la un om mare ca dumneavoastră !

SOVEJA : Nu, mă, nu te irita, eu am spus tocmai invers : adică, un om cînstit ca tine nu e în stare să...

MITROI (*întrerupîndu-l*) : Și ce-are a face cîntea cu calificarea mea de inginer ?

SOVEJA : Am zis eu ceva de calificare ?

MITROI : Adică dacă nu-s cel mai mare inginer, semnătura mea pe o chitanță nu mai are nici o greutate ?

VOCEA LUI TITI : Ben, pune-i și niște cubusoare...

SOVEJA : Stai mă, fii logic : eu am zis că ești cînstit, calificarea tu ai pomenit-o.

MITROI (*sculîndu-se*) : Și de ce să n-o pomenesc ? Dacă demnitatea mea îmi cere, n-am voie ?

SOVEJA : Stai, mă, fii logic...

MITROI (*răstit*) : Și vă rog să nu mă mai umiliți mereu pe chestia logicii ! Nu știu de ce-mi dați mereu pe la nas că n-am studii de logică !

SOVEJA (*scuzîndu-se*) : Nu, mă, asta-i din naștere.

MITROI (*tipînd*) : M-am născut într-o casă de oameni cînstiți ! eram cinci copii și o singură vacă ! poate fără vite și horsee și logică ! Însă ci... ci...

SOVEJA : Civilizați.

MITROI (*șuierat*) : Dumneavoastră ați spus cuvîntul ăsta, nu eu. Băgați de seamă ! Știm noi ce-i asta !

SOVEJA : Mă, tu ai băut ?

MITROI : Nu mai iau, mersi ! Eu nu mă las corupt : unde nu este martori, se dă chitanță ! O s-o luați !

VOCEA LUI TITI : Ben, și-un Philip Morris cu filtru !

SOVEJA (*rupînd chitanța*) : Mă, eu am mai dat pe unul afară deunăzi, dar cu tine mi-e așa, peste mîna...

MITROI : Adică un unul ca Toader Mitroi nu merită să te obosești să-l dai afară ? Din contră, eu vă rog să nu vă jenați cu nici un fel de rușine și să procedați așa cum vă glăsuiește conștiința ! Și îmi pare rău de trei lucruri doar : primo, că aveți talent care nu-l meritați decît uneori, dar nu cu atîția bani ; secundo, că nu este nici un fel de martori... (*Se oprește uluit ; a intrat Titi.*)

SOVEJA (*neobservînd*) : Și tertio, tertio ?

TITI (*în pijama, surizătoare*) : Martori este : eu. Și la chitanță și la toate (*Își ia de băut, strînge hîrtiile rupte, scutură scrumiera.*) Iartă-mă că am ieșit în public, Ben. Nu mai puteam de sete.

MITROI (*grav*) : Sărut mîinile, doamnă.

TITI : Titi mă numesc. (*Întinzîndu-i mîna.*) Titi.

MITROI (*retrăgîndu-și mîna*) : Cum Titi ? (*Amîndorura.*) Vă bateți joc de mine ? Titi e nume de bărbat.

SOVEJA : Îi duc un pahar și bunicii.

(Exit.)

TITI : Așa mă cheamă. N-ai auzit de mine? Titi Tolocan. Titi.

MITROI : Tolocan e de familie. De botez, cum vă spune în acte?

TITI : Acela nu-mi place. De aceea îmi spune lumea Titi.

SOVEJA (întorcându-se) : Bea bătrina de stinge.

MITROI (se clatină discret) : Actele ! Cum e în acte ?

TITI : Filoŧteia ! E bine ?

MITROI : Și de ce să fie rău ? În locul meu natal e o moașă comunală, o cheamă Filoŧteia și toată lumea o respectă ! și scoate oameni ! care e cel mai nobil animal ! Cu miinile ei m-a scos (mimează ; îl trec lacrimile) : l-a scos pe Toader Mitroi ! Și uitați-vă (se rotește) : l-a scos rău ? și cum o cheamă ? o cheamă Titi.

SOVEJA (corectându-l) : Filoŧteia.

MITROI : Da, exact, Filoŧteia ! Cum ați ghicit ?

SOVEJA : N-am ghicit. Dumneata ai spus că o cheamă Filoŧteia.

MITROI : Și de ce să nu spun ? N-o cheamă așa ? și de ce-mi vorbiți cu dumneata și nu mai îmi spuneți mă ? nu mai vreți să fiți prieten cu unul ca mine ?

TITI : V-a corectat numai. că în loc de Filoŧteia ați spus Titi.

MITROI : Ba Titi ați spus dumneavoastră ! Văd că nu mai am ce căuta în casa asta !

SOVEJA : Atunci de ce te duci spre closet ?

MITROI : Eu nu mă duc spre ce ați zis, eu mă duc spre ieșire !

SOVEJA : Da, dar în direcția aceea e closetul.

MITROI : Și de ce l-ați pus tocmai în direcția aceea ?

SOVEJA : Nu știam că o să vii.

MITROI : Adică faceți aluzie că fac pe curierul, că am venit să iau niște documente ! Chitanța ați rupt-o ! Pe unde se iese ? (Titi arată, Mitroi se întoarce neîncrezător spre Soveja.) Pe acolo ? Da ?

SOVEJA : Da ? (Plictisit, pune telefonul în priză, a scos o planșă.)

MITROI : Atunci vă rog să deschideți drumul, în calitate de gazdă.

SOVEJA : Ia-te după Titi.

MITROI : Care Titi ? Nu văd nici un Titi.

SOVEJA : Ea.

MITROI : Aha. (Dă s-o urmeze, se oprește). În ce calitate s-o urmez ?

SOVEJA : E delegata comitetului de bloc.

MITROI (pauză : grav) : Eu n-am mai văzut comitet în pijama !

SOVEJA : Pleacă domnule odată, e în subcomitetul de scară, e bunică-mea, e în probele tehnice pentru căsătorie, domnule, logodnică, de la sindicatul lucrătorilor casnici, îmi face cafeaua.

MITROI (era să plece : inseninat, se repede spre Soveja) : Dați-mi voie să vă... felicit ! și să vă... sărut ! (În ultima clipă înainte de îmbrățișare, o coțeste brusc spre pahar, bea, își aprinde o țigară și e gata cu ea în gură să-l sărute pe Soveja, care izbutește să i-o scoată în ultima clipă.) Bibica ! cu acte ! mai rămîne Taunusu' ! alb. Dați-mi voie și pe dumneavoastră !

TITI : La nuntă, la nuntă ! (Mitroi o urmează cu brațele desfăcute, sună telefonul.)

SOVEJA : Aici Soveja... Cind ?... (Titi se întoarce.) Ridicați temperatura, nu vă luați după imbecilul acela ! Ați trimis mașina ? Cum ? un taxi ? Puneți magneziu și telefonați-mi imediat ; eu aștept confirmarea și pornesc ! (Închide. Punindu-și cravata.) Ai aranjat-o bine, să te vadă și ăsta. Te rugasem doar...

TITI : Ai mai multă dreptate decît crezi. E ultima oară că m-am arătat nedemnă. Întorcerea mea nu te-a ajutat cu nimic.

SOVEJA : Și ce-i cu tonul ăsta solemn ? (Telefonul.)

TITI (apăsînd receptorul) : Ben, zece minute de explicații și nu ne mai vedem ! (El vrea să ia receptorul, ea strigă în telefon.) Reveniți peste zece minute ! (Închide forțat.) Te distrugi și te lași distrus ! Ben, încearcă măcar o dată în viață să exiști ! Să fii viu.

SOVEJA : Adică absent. Tocmai cînd încearcă aliajul. (O dă la o parte, așteaptă tonul, formează.)

TITI : Întotdeauna am fost a doua la rînd. O dată în viață dă inițiativă unei ființe vii ! (Plinge.)

SOVEJA : Soveja ! Cum ? Spune-i că-l sugrum cu miinile mele ! Vin imediat. (Dă să plece.)

TITI : Ben, uite-te la mine. E acum ori niciodată.

SOVEJA : Nu mă sili, că-ți răspund : da. Titule, cred că te iubesc, sînt gata să-mi dau și singele pentru tine, la analiza Wassermann, pentru certificat, la Sfat, ștampilat ! (O îmbrățișează grăbit.) Dar ți-ai ales prost momentul.

TITI (oprimdu-l) : Nu. Ben, anume mi l-am ales acum. Mai bine să sufăr acum decît atunci cînd ar fi prea tîrziu. Altădată, cuvintele astea m-ar fi făcut fericit. Acum, după atîtea, vreau mai mult. Vreau dovada : în clipa asta,

acum pe loc, să alegi între mine și pistonul acela afurisit! Ori rămiți să ne explicăm, ori nu mă mai găsești.

SOVEJA (*ezitare*): Solemn... Un miel pe altarul iubirii, înțeleg, dar de ce nu judeci și din unghiul meu?

TITI: Ca să nu suferim mai târziu. E între mine și piston. Alege. Și cu ea, atunci, cred că a fost la fel.

SOVEJA: Asta nu trebuia s-o spui. (*Pa-uză*.) Pistonul. (*Exit. Titu ridică telefonul, să-l arunce, se răzgîndește; traversează scena cu un geamantan. Luminiile au scăzut. „Trandafir...”*, cîntat de viori lăutărești. *„Îmbrăcat de seară, Mogos apare cu un pahar, ezită unde să se posteze, s-a așezat, cu paharul pe jos, moțâie. Tresare, a apărut Soveja, care vrea să traverseze scena.*)

MOGOS: Nu te ducе înăuntru degeaba. Directorul mănîncă, e în restaurant cu tovarășul Trandafirescu și cu ceilalți. Nu le strica sărbătorirea! (*Și, cum Soveja își continuă drumul.*) Eu am dat dispoziția. (*Soveja se oprește fără a-l privi. Muzica încetează.*) Te-am pîndit aici pe terasă, știam că pînă la urmă n-o să ai încotro și o să vii. Eu am dat dispoziția.

SOVEJA: Le-ai spus tu să nu mă lase să mă apropiu de cuptor? Le-ai spus tu asta?

MOGOS: Le-am spus, Ben, le-am spus. Și o să fii nevoit să-mi vorbești. (*Soveja dă să plece.*) Ben, dacă ții cu adevărat la piston, trebuie să-l aperi, să ne convingi.

SOVEJA: Nu am ce vorbi, vorbește cîfră.

MOGOS: Atunci de ce te temi de o discuție?

SOVEJA: Sint lăudat pe gratis, pe urmă sint învinuit pe gratis, pe zvonuri, mă scoate din comisie, face Pozmoșanu cu cițiva incapabili un piston mult mai prost, vreau să demonstrez că aliajul e posibil, și atunci prietenul meu Mogos, care a mașinat toată afacerea, dă ordin să nu mă apropiu de cuptor, parcă aș fi leproș sau turbat. (*Se ducе la el, îl înșfacă de revere.*) E uzina lui tai-că-tu?

MOGOS: Nu, dar nici a ta. Răspunzi tu de cuptor? La ora de față, se cercetează ce ai făcut atunci cînd ai stat 61 ore la cuptor.

SOVEJA: Asta a fost de mult.

MOGOS: A fost, dar a rămas foaia de control.

SOVEJA: Fleacuri, singur am spus că făcusem o prostie!

MOGOS: Știu, dar acum chestiunea e privită altfel.

SOVEJA: Cum altfel? Tot prostie a rămas.

MOGOS: Da, însă acum se interpretează altfel.

SOVEJA: Aha. Și asta tot ție ți-o datorez, nu?

MOGOS: Ești chiar atît de naiv sau o faci pe naivul? Mie să-mi mulțumești că la ora asta nu ți se dresеază actele pentru proces de sabotaj. Eu am dat ordin să nu te apropiu de cuptor. Pozmoșanu, care răspunde de turnătorie, pleacă la banchetul de sărbătorire după ce ți-a lăsat în cuptor nu se știe ce — și tu intri mesa! Omule, trezește-te, înțelege! La ora asta, se cercetează ce ai făcut atunci!

SOVEJA: Ce să mai cerceteze? Singur am spus că am făcut o prostie și singur am reparat-o, chiar atunci pe loc! Poate fi întrebat și Pozmoșanu.

MOGOS: Mă, tu ești chiar atît de naiv? Dacă e întrebat și spune că el și tu tu a salvat cuptorul de explozie? Nu-ți dai seama că totul atîrnă de cuvîntul lui?

SOVEJA (*rămîne pe gînduri*): Îți mulțumesc, Gicule.

MOGOS: Lasă ironiile.

SOVEJA: Nu, nu, îți mulțumesc! Ai creat o situație fără ieșire.

MOGOS: Știi bine că n-am vrut-o. Lucrurile au scăpat de sub controlul meu. Dar ieșirea există.

SOVEJA: Sigur, sigur. Să le cînt ceva frumos, să spun că am greșit atunci și am greșit și acum: imbecilii m-au ajutat să-mi văd greșеala, eu crezusem că e nevoie de calitate, dar nu-i așa, ni se cere să lucrăm prost, ca să fie toată lumea mulțumită, ca să fie susceptibilitățile tuturor menajate, și infectul lor de piston e mai bun, pentru că e mai ușor de făcut, sint acoperiți, dorm liniștiți!

MOGOS: Ești vulgar, ești rău.

SOVEJA: Sint inginer. Randamentul cilindrilor mei e mai înalt.

MOGOS: Dacă adaptăm restul. Al lor, chiar dacă e mai slab...

SOVEJA: Spune cifra! Cît reprezintă al meu și cît al lor?

MOGOS: Greșеști, vrei să-i îngenunchezi pe toți.

SOVEJA: Greșesc? Care e cifra lor? Spune cifra.

MOGOS: Există anumite considerente, planul și...

SOVEJA: Spune cifra.

MOGOS: Avînd în vedere faptul că omul care va manipula aceste motoare e deosebit de harnic, însufletit de...

SOVEJA : Cifra ! Spune cifra, și să nu minti !

MOGOȘ : Nu înțelegi oare că elanul omului ce va stăpîni aceste motoare, conștiința că motorul e un bun al întregului popor, care trebuie păzit și...

SOVEJA : Mă, e mai bun sau mai rău ? Spune cifra.

MOGOȘ : Progresele mari obținute în țara noastră, faptul că exportăm în atâtea locuri...

SOVEJA (*amenințător*) : Cifra !

MOGOȘ : În condiții vitrege, noi am știut să facem față unor...

SOVEJA : Du-te la ei în restaurant, mă-nîncă și ține-le lor conferințe ! Cu mine n-ai ce vorbi dacă nu spui cifra !

MOGOȘ : Stai, Ben. Ai dreptate. Cifra ta e superioară.

SOVEJA : Și o să spui asta în public ?

MOGOȘ : Sigur că o să spun. Dar am nevoie de ajutorul tău. Înțelege, lucrurile mi-au scăpat de sub mînă. Ca să dregem situația, am nevoie de ajutorul tău.

SOVEJA : Ce ajutor mai vrei ? Ai pistolul și ai cifra.

MOGOȘ : Știu, Ben, dar trăim printre oameni. O cifră, ca să învingă, trebuie să treacă prin ei. (*Muzică, risete.*) Nu da din umeri. Bine, ții la dreptatea ta, dar atunci luptă-te ! Tu nu vrei nici să renunți, nici să te aperi.

SOVEJA (*gata să izbucnească*) : Cum adică să mă apăr ?

MOGOȘ : Du-te la director, du-te la ministru, reglementează-ți situația cu Titi, nu-i mai lăsa pe toți să te acuze de toate fără să te lupti...

SOVEJA : Nu sint boxer. Cum adică, să mă lupt ? e calculat. Dacă trăiesc cu zece femei, să mă sancționeze pentru imoralitate și virilitate, dar calculul rămîne calcul.

MOGOȘ : Știu, Ben, dar trebuie convinși. (*Muzică, risete.*)

SOVEJA : Eu nu sint voiajor comercial. Mi-am făcut cilindrul, cine are de controlat, să controleze, eu nu mă ocup cu reclama. Eu nu sint impresar. Dacă-ți face plăcere, convinge-i tu.

MOGOȘ : O să încerc. Ben, dar știi ce rude are Elena, știi de Pozmoșanu, mie la ministru mi-e greu, tu acolo ai uși deschise.

SOVEJA (*urlînd*) : N-am voce ! N-am talent să cînt ! Nu mă pricep decît să fac pistoane, sint un măgar înfumurat care nu vrea decît să facă pistoane mai bune decît ale francezilor, lucru care e imposibil, am toate ușile deschise și nu vreau să intru, aștept să vină ministrul la mine în loc să mă alătur coloanelor de oameni modești și răbdă-

tori care ții așteaptă rîndul la audiențe, să-i strecor răbdătoarea mea cerere: stimate tovarășe vă rog să aprobați cel mai bun cilindru din lume și să certificați că nu sint sabotor : nu vreau să mă apăr de niște calomniatori care ar trebui dați afară de pretutindeni, pe cînd prietenul meu, aflat pe post de om principal, apără toate compromisurile și cîrpăcelile, confundă ingineria cu politicianismul, încurcă toate ca un escroc care face deturnare de fonduri...

MOGOȘ : Isteria nu e o scuză...

SOVEJA : ...ca un escroc, transferă pe furie o chestie de calcul precis, o mută pe furie la capitolul relațiilor dintre oameni ! Dacă oțelul albastru e mai bun decît oțelul galben, înseamnă că nepoata domnului director general, al cărei soț a lucrat pentru galben, o să se îmbolnăvească de holeră sau că am jignit eu cîțelul tovarășului Trandafirescu ! Ce cifră are pistonul lor și cit are al meu ? Nu mă duc să vorbesc cu nimeni ! (*Extenuat, se așază și își cuprinde capul în mîini. Hohotele lui Trandafirescu. În capul scărilor, Pozmoșanu, Trandafirescu. Elena, Mitroi.*)

POZMOȘANU : Vă spun eu, aici e mai răcoare...

TRANDAFIRESCU : Parcă se auzea vocea lui Soveja.

POZMOȘANU : Nu-i arde lui să vină aici. La ora asta, o fi aflat de sancțiune.

ELENA : Îmi pare rău de el, sincer, dar o merită.

TRANDAFIRESCU : Era vorba că nu discutăm aici la restaurant despre asta.

POZMOȘANU : Dumneavoastră ați deschiș vorba.

TRANDAFIRESCU : Lasă, bă, că ai necaz pe el, că din cauza lui te-ai căsătorit și acum vrei să i-o plătești.

POZMOȘANU : Nu, dar e ca în anecdota aceea cu țiganul la pască. Să mergem la etaj, e o terasă, se vede toată valea. Să vedeți orchestra de sus, au niște lăute străvechi, extraordinare ! (*Pleacă. Mogoș bea.*)

MOGOȘ : Ben, acolo sus e Trandafirescu. O să te duci la el și o să-i vorbești.

SOVEJA : N-o să mă duc și n-o să-i vorbesc.

MOGOȘ : Motoarele, Ben, le facem cu un scop. La tine, meseria a ajuns un scop în sine, calculul e o religie. Ești neomenos, bolnav de orgoliu.

SOVEJA (*calm, încet*) : Femeia mea m-a părăsit azi. Am venit acasă și n-am mai găsit-o. Cu cea dinainte, tot din cauza pistonului s-a întîmplat : lucram la B 16. Taică-meu a murit cînd eram la B 20, fără să mai apuc să-l văd.

- Lucrurile astea le auzi din gura mea pentru prima și ultima dată. Și nu ți le spun ca să te înduioșez. Vreau să știi, o dată pentru totdeauna, că am făcut și voi face partea mea pentru ca țara aceasta să meargă pe roți. Aici stă toată omenia mea. Alta nu cunosc. Nu pot să mă duc la un sprit ca să plîng de înduioșare că iubesc oamenii și să mă ling cu ei pe obraz. Atîta vreme cît un singur șurub din această țară o să fie apreciat nu după calitatea șurubului, ci după relațiile, rube-denile și papagalul omului care a făcut șurubul, atîta vreme cît tu, prietenul meu, o să te împaci cu asta, între noi doi, eu o să fiu comunistul adevărat și omul care ține seama de latura omenească, iar nebulul și illogicul, sau cum vrei să mai îmi spui, vei fi tu. E clar? Ai înțeles? Nu am nevoie de sfaturi sau compătîmire. Lasă-mă să stau singur pe banca asta pînă o să vină un om să-mi spună doar atît: „Am calculat. E exact”. Restul nu mă interesează. Pleacă de lingă mine!
- MOGOȘ:** Ben, nu mă obliga să-ți spun tot. Trebuie să vii cu mine imediat, să profiți de ocazie că Trandafirescu e acolo sus. Ți-am spus, lucrurile mi-au scăpat de sub mînă. Mi-a fost propusă, mi-a fost indicată, sancționarea ta, punerea sub anchetă.
- SOVEJA:** Pentru ce?
- MOGOȘ:** Atitudine imorală, limbaj brutal față de oameni, amestec în sectoare care nu țin de tine, cu neglijență apropiată de sabotaj, capitol care va mai fi verificat!
- SOVEJA (calm):** Și tu? Ați fost toți de acord?
- MOGOȘ:** Un singur om s-a împotrivit: Mitroi. A spus că nu crede, că pune mîna în foc, că o să verifice.
- SOVEJA:** Aha, de aceea venise la mine. Și cine o să mă ancheteze?!
- MOGOȘ:** N-am voie să-ți spun toate astea. Un singur lucru te previn: sub pretext că la lucruri de familie trebuie o femeie, au pus-o și pe Elena.
- SOVEJA (rîzînd):** Tocmai ea. Campioana moralei. Bine că n-a mai apucat tata s-o vadă și pe asta. Tocmai ea!
- MOGOȘ:** Chestia aceea a fost de mult. Cred că au pus-o special ca să-ți ieși din sărîte, să spui prostii.
- SOVEJA:** Și tu ai fost de acord?
- MOGOȘ:** Înțelege, Ben, toate lumea știe că sînt prieten cu tine. Mai bine pot să-i influențez, dacă într-un amănunt sau altul cedez. Trebuie să vorbești imediat cu Trandafirescu. Merg cu tine! Altfel, o să fie prea tîrziu. Pretexte se găsesc, te vor lovi să nute mai scoli.
- SOVEJA (rîzînd):** Dom'le, și ce e viață! Tocmai azi, cînd voi vorbești de imoralitate, eu am cerut-o pe Titi în căsătorie. Brutal, răstit, dar am cerut-o. Și m-a părăsit. Și îți închipui că după ce o să mă sancționezi, de boală și nu mă voi căsătorească în viața mea!
- MOGOȘ (scuturîndu-l):** Omule, mă îngrozești! Discuți fleacuri, am impresia că nu-ți dai seama! Ben, nu mai ride! Dacă se stabilește că a fost sabotaj, n-o să te pot scăpa nici eu.
- SOVEJA:** Vai, tovarășe Mogoș, mă doare să aud cum judecați situația de la noi din uzină! Există partid, justiție, foruri cîte vrei: eu am grijă de meseria mea și forurile trebuie să vadă de mine, să pot să mi-o fac corect, fără să fiu calomniat.
- MOGOȘ:** Cum vrei să te apere, dacă tu nu te aperi?
- SOVEJA:** Sarcina mea e să fac pistoane. Sarcina lor e să facă dreptate. Nu trebuia să-mi spui nimic. Nu te supăra, dar începi să mă dezgusti. Pleacă de lingă mine!
- MOGOȘ:** Bine, dacă nu vrei tu, o să încerc să vorbesc eu pentru tine. E ultimul minut. (Exit.)
- SOVEJA (pe urmele lui):** Și cînd o să vină doamna să mă ancheteze? (În gol.) Să mă duc sus și să-i vorbesc tovarășului? (Publicului.) Voi știți? voi puteți? voi va pricepeți? (Vocea lui Pozmoșanu, cîntînd.) Știți să cîntați? (Se apleacă într-un genunchi, bătînd cu pumnul în podea.) Eu n-am voce! (Se aude „hai noroc”, cîncînt de pahare.) Eu nu mă pricep decît la (bate) pistoane! (bate) speciale! pistoane! pistoane! pistoane! (Ridicîndu-se, zgometul de fundal a dispărut. Calm, parcă indiferent.) Ce bine că a murit. Am o ușurare la gîndul că a murit. (Risete de femeie, lumină ireală. Pe o platformă din fund, o vom recunoaște treptat pe Elena așezată, în capot. Alături, în picioare, Pozmoșanu, cu un pahar.)
- ELENA:** Ești amuzant! Sincer, ești tare nostim, îmi pare rău, zău, îmi pare rău, dar sînt soția lui.
- POZMOȘANU:** E unul din lucrurile care îmi place cel mai mult la dumneata. Îmi plac femeile mîritate.
- ELENA (rîzînd):** Și ce-o să zică Ben dacă se întoarce mai devreme acasă și mă găsește cu dumneata?
- POZMOȘANU:** I-am lăsat atîtea la cup-tor, că nu mai vine el pînă la nevastă. (Se așază, sîrutînd-o.) Dragă Eleno, dragă doamnă Soveja, trebuie să ajungă la vîrsta mea ca să știe ce e bun în viață...

ELENA : Mă gidili, zău, sincer, mă gidili. Nu e frumos, zău, nu e frumos. Ar însemna să-l înșel, îi sînt totuși soție.

POZMOȘANU : Știi ce spun femeile japoneze în asemenea cazuri ? (*Îi șoptește la ureche, ea ride.*)

SOVEJA (*publicului*) : Lucruri vechi, tovarășa e acum în comisia de anchetă. A trecut vremea, un om nu poate fi condamnat pe viață, nu ? și-a reglementat de mult situația.

POZMOȘANU : Are soție ca s-o ție, nu ca să se țină de B 16. Ai înțeles ? soție ca s-o ție...

ELENA : Jocuri de cuvinte, dar e frumos să-l înșel ?

POZMOȘANU : Cu un om de vîrsta mea nu e grav. Nu pierde nimeni nimic, dimpotrivă, ciștigă toată lumea : îți trebuie un pic de experiență, ca să-l înveți și pe el. O să aibă de ciștigat și el. Știi cum fac femeile indiene cînd vor să înnebunească un bărbat ? (*Îi șoptește, tot mai prezent.*)

SOVEJA : Eram cineva, tată : în fiecare noapte dormeam cu nepoata directorului general, soția mea, tată ! Ai avut dreptate, nu trebuia s-o iau. Oamenii n-ar trebui să se mintă. Totul ar putea fi calculat foarte exact.

ELENA : Nu zău, știi, mă superi, jos mîinile !

POZMOȘANU : Dacă faci așa, nu-ți mai spun cum sînt femeile din Finlanda. Am cunoscut una la Paris și... (*Șoptă, rîs.*)

TRANDAFIRESCU (*coborînd scările cu Mitroi*) : Lasă-mă, frate : te-ai împotrivit și acum tot tu...

MITROI : Am votat contra, tovarășe Trandafirescu, pentru că aș fi pus mina în foc pentru el ! Dar e complet imoral.

TRANDAFIRESCU : Lasă, mă, că nu de asta e vorba.

MITROI : Tovarășe Trandafirescu, trăiește cu o femeie frumoasă !

TRANDAFIRESCU : Și dacă era urîță, era mai moral ?

MITROI : Era în pijama ! Cu pantaloni !

TRANDAFIRESCU : Toate pijamalele sînt cu pantaloni.

POZMOȘANU : Turcoaicele știi cum fac ? Să-l înveți și pe Ben... (*Șoptește, ea ride.*)

MITROI : Complet necăsătorit !

TRANDAFIRESCU : A divorțat, mă, că a prins-o cu Pozmoșanu, și pe urmă ăla a fost obligat s-o ia de nevastă, așa

scandal a ieșit. Vreau să-mi fumez țigara, e ultima, vreau să mă las.

SOVEJA : Îl văd acolo sus și n-o să mă duc la el.

ELENA (*în sputul de lumină, care scade*) : Termină, că mă supăr ! sincer, zău ! Sincer, mă gidili, încetează ! (*Cele două siluete au dispărut în întuneric, se aud risete.*)

SOVEJA : A murit, se plingea că i s-a furat aerul... Se înăbușea... nu putea să respire : așa !...

POZMOȘANU (*strigînd din întuneric*) : Sud-americancele !...

SOVEJA : S-a petrecut de mult. Acum, o să vină să mă ancheteze.

MITROI : Sînteți obligat să-mi dați satisfacție.

TRANDAFIRESCU : Nu sînt de la brigada de moravuri. Dă-mi voie să-mi fumez ultima țigară ; vreau să mă las.

VOCEA ELENEI : Ben, uite-te în ochii mei, sincer, lasă-mă să-ți explic...

MITROI : Aveți o răspundere.

TRANDAFIRESCU : O să vorbim de ea în altă parte. (*Aruncă țigara. Pozmoșanu, în haină, îl întîmpină.*)

POZMOȘANU : Sigur, Mitroiule, lasă că avem unde vorbi, nu e cazul aici la restaurant ! Vă caută Mogoș, vrea să vă vorbească în legătură cu Soveja.

TRANDAFIRESCU : Altul ! Nu discut cu nimeni : comisia să-și facă datoria și pe urmă vedem...

ELENA (*așărînd în capul scărilor*) : Fi-rește, sincer (*lui Pozmoșanu*), dragă Raul, mi-ești bărbat de atîta vreme și n-ai învățat nimic : la urmă mergem toți la birou, cum se cuvine : nu e tovarășul Trandafirescu omul care să nu-și plece urechka la vocea colectivului.

SOVEJA : Totul ar putea fi calculat matematic : relațiile, meritele, vinile. Vreți să-mi dați o pedepsă ? perfect : dar s-o merit ! altfel, îmi rămîneți datori ! De ce să mă înăbîș eu acum și să respir greu, pentru că mi se face o nedreptate ? Putem egala contul. De ce să sufăr și să nu uit ? (*În picioare, ca la un telefon public. Scoate un bilet. Formează un număr.*) Alo, v-aș ruga cu Doina Calancea... cu Nono... Un prieten... E ciudat, da, și mie mi-e cunoscută vocea dumneavoastră. Sînteți actor comic pe undeva ?... Nu, nu, numai din cauza rîsului : mi s-a părut că v-am mai auzit risul. Da, aștept... (*Alt ton.*) Tot avea poftă să ne vedem : de ce să răsufli greu, să rămîn singur pe o bancă pustie ? Bine că a murit... Alo.

Nono?... Cum ai ghicit? Înceamă că te gîndești la mine. Ai spus că dacă am vreodată o suferință, o scoți tu din mine fără urme! Da, ia să te văd ce ești în stare! (*Se uită la ceas.*) Bine, s-a făcut, într-o oră, la mine acasă. Ascultă, nu cunosc nici un Calancea, dar vocea lui taică-tu mi-era teribil de cunoscută. Bine, îmi spui cînd vii: nu se supără că pleci seara? Bine, te aștept. (*Întunecare. Soveja reapare în capul scărilor: fluieră, ținînd o legătură de chei. Mogoș apare lateral, îl întîmpină, ținîndu-i calea.*)

MOGOȘ: Ben, o clipă. Ben, nu intra în casă. (*Soveja trece de el.*) Ben, ascultă-mă înainte de o primești pe fata aceea...

SOVEJA (*oprindu-se*): Cum ai aflat-o și pe asta? Dom'le, ai o organizare formidabilă, m-ai dat gata. Cum ai aflat?

MOGOȘ: Eram la tatăl ei, stai, Ben, și în două clipe îți spun tot, de aceea pun oamenii bancă în fața casei, ca să stea. Ben, am avut odată un prieten care își dorea să șadă pe o bancă pustie și să vină un om lîngă el și nici măcar să nu se uite la el, să se așeze numai și să spună doar atît (*se apropie, se așază*): „Am calculat, e exact“.

SOVEJA: Nu mă interesează acum. Mă interesează să mă bucur de viață în contul sancțiunilor gata primite. Am întreat-o: Nono, vrei să fii tu păcatul meu? A răspuns că da. Clar. (*Se uită la ceas.*) Ce voiai? Hai, că trebuie să pice.

MOGOȘ: Ben, am făcut eforturi disperate să vorbesc cu Trandafirescu, chestiunea e mai gravă decît credeam. m-am ținut după el pînă acasă, m-a repezit și pe urmă a avut remușcări și m-a invitat înăuntru să bem un pahar. dar de ascultat a spus că nu poate decît de față cu ceilalți...

SOVEJA: Mă lasă rece. Era vorba că-mi spui de față.

MOGOȘ: Tocmai asta îți spun. Tocmai cînd vorbeam cu el, ai telefonat tu.

SOVEJA: Cum am telefonat eu? (*Întelegînd.*) A lui era vocea, risul!

MOGOȘ: E tatăl ei vitreg, nu știai? Semnează în ziar Calancea, dar poartă de fapt numele lui. Nu știai că a trimis-o la studii în străinătate?

SOVEJA: Știam că a fost în străinătate, dar... Și, și...?

MOGOȘ: Și e nenorocit că puștoaica e răsfățată, că ar fi luat obiceiuri proaste. A văzut-o că vrea să plece, a întreat-o probabil unde merge, ea a strigat ca să aud și eu că n-are ce să-i dea

cont și s-a dus să se gîtească. Eu nu bănuiam nimic: am încercat iarăși să-i vorbesc de tine și în clipa aceea a sărit în picioare: „Soveja! era vocea lui Soveja! vrea să se răzbune pe mine!“ (*Soveja dă să plece.*) Ben, n-ai înțeles? E foc pe tine, o să creadă că faci asta numai ca să te răzbuni pe el.

SOVEJA (*îl apucă de revere*): Înțeleg doar atît: toată avalanșa asta a pornit de la fostul meu prieten. Eram un om corect, lăudat de toată lumea, și a trebuit să vină Mogoș să mă transforme în răufăcător! (*Se aude foarte slab un telefon.*)

MOGOȘ (*involutar*): Sună telefonul la tine în casă, mă caută Antoaneta, i-am spus că-s la tine. (*Tipînd.*) Ben, lasă ce-a fost, ești în primejdie mare, nu-ți agrava situația! Lasă-mă să te apăr, nu-mi face situația imposibilă.

SOVEJA: Ești mai ticălos decît te credeam. Vrei să mă faci să dau îndărăt și aici, și în toate.

MOGOȘ: Trandafirescu e furios! Mitroi tocmai îi vorbise de Titi! S-a plîns că, dacă nu i se ia în serios reclamația, o să se adreseze autorităților!

SOVEJA (*scuturîndu-l*): Pleacă, du-te! Nu mă sili să te lovesc!

TITI (*năvălînd*): Ben, mi s-a telefonat de la procuratură! Vor să depun o declarație scrisă. Mitroi le-a declarat că am fost de față, că de față cu mine i-ai spus că n-ai nici un fel de hîrtii ale ministrului, că le-ai pierdut. Se plînge că ai încercat să-l mituiești, mă ia pe mine ca martor și cere arestarea ta!

MOGOȘ: Nu, n-o să-i lăsăm, Ben, nu merge așa. O să mă bat!

SOVEJA: Pleacă, ți-am spus, pleacă! (*Îl lovește.*) Pleacă! (*Mogoș pleacă încet, abătut, fără a ieși din scenă.*)

TITI (*plîngînd, îl apucă de braț*): Ben, de ce ai făcut asta, Ben?

SOVEJA (*încet, ca să nu-l audă Mogoș*): Pentru că mi-e prieten și pentru că mi-e sincer.

TITI: Ți-ai pierdut mințile! De asta l-ai lovit, pentru că ți-e prieten?

SOVEJA (*același ton*): Da. Din această clipă am devenit un proscris. Și nu e bine pentru el să fie văzut alături de un proscris și să fie prieten cu un proscris. Nu m-ar ajuta cu nimic și l-aș trage la fund după mine.

TITI: Dar așa, Ben? Poate că îl doare mai mult decît dacă ar fi rămas alături de tine!

SOVEJA: Îl doare, dar o să-i treacă. Iar tu, despre hîrtii, e mai bine să

declari că nu-ți amintești nimic. Altminteri, să nu-ți închipui că declarația ta o să fie crezută, contra afirmațiilor lui Mitroi. În ce calitate te aflai la mine? Se presupune automat că imi ții partea, ca amantă.

TITI: Ca viitoare soție. N-o să te las tocmai acum.

DOINA (*intră foarte veselă*): Am sosit! Sper că am fost punctuală, un pic de parfum și gata! (*Privind la Mogoș și la Titi.*) Ce de lume! Sper că nu deranjez! (*Luindu-l de braț pe Soveja, numai lui.*) Intrăm?

— CORTINA —

A C T U L A L T R E I L E A

La ridicarea cortinei, Doina și Trandafirescu.

TRANDAFIRESCU: Gata, nu mai insistă, te-am rugat să nu-mi vii aici tocmai azi.

DOINA: Îți repet, nu-i vorba numai de el, mă gândesc și la tine.

TRANDAFIRESCU: Hai, du-te, cred că au sosit.

DOINA: Nu pot să ies în halul ăsta, trebuie să mă aranjez puțin. (*Fardindu-se.*) M-ar durea să știu că am un tată nedrept, care lovește oamenii din gelozie și ură.

TRANDAFIRESCU: Nu-ți dai seama? Omul acesta a venit de la țară, s-a lansat luind-o de nevastă pe nepoata directorului general de atunci, pe urmă a lăsat-o și acum vrea să-și repare situația cu ajutorul tău.

DOINA: Dacă ar vrea asta, mi-ar cere mîna. De ce ești înclinat întotdeauna să crezi mai întîi răul?

TRANDAFIRESCU: Dovada cea mai bună este că încerci să intervii pentru el, chiar acum.

DOINA: Asta e altă bănuială, la fel de neîntemeiată și de urită. Ți-am spus cu un cuvînt măcar? Te-am rugat doar atît, să nu-l lovești din cauza mea. Ți-am explicat...

TRANDAFIRESCU: Mi-ai explicat o prostie. Un om e învinuit de asasinat și, ca să nu fie învinuit pe nedrept, se apucă și-l omoară pe primul venit. E o logică de nebun.

DOINA (*abandonînd fardarea*): Aș vrea ca, o dată în viață măcar, să cunoști o suferință, o suferință adîncă. Să vezi, măcar o zi, cealaltă față a lucrurilor, a celor mai simple lucruri din viață, să știi cum e cînd ți se face o nedreptate, cînd n-ai bani de o masă, cînd îți rupi în tramvai ultima haină

bună pe care-o mai aveau... Ai înțelege cum un om poate face greșeli și totuși poate avea dreptate.

TRANDAFIRESCU: Tu te-ai găsit să vorbești de suferință? Știi tu cum au trăit oamenii înainte, ai apucat tu să vezi țărani cîzînd de foame în Moldova? Trăiți prea bine, puștilor, și ne mai dați și nouă lecții!

DOINA: Foamea, iar foamea! Da, a fost, dar asta nu înseamnă că sînt condamnată să n-am dreptate niciodată, în nici o privință, pînă în vecii vecilor! Știi tu mai bine și cum trebuie să mă îmbrac și cum e mai bine să dansez, toate le știi, și eu n-am voie decît să strig „da, să trăiți”, numai pentru că ai apucat să vezi cum mureau oamenii de foame, chit că acum, slavă domnului, nu pari deloc nemîncat!

TRANDAFIRESCU: Obraznică ai fost și obraznică ai rămas! Asta e mulțumirea că te-am trimis la învățătură!

DOINA: Și? Învăț prost? Arăt poate a vagaboandă? Zăc prin baruri? Am omorît pe cineva, umblu cu unghiile prost lăcuite? De ce vrei să mă scoți mai rea decît sînt?

TRANDAFIRESCU: Să fi avut eu condițiile tale! Ți-e ușor să vorbești! Las' că știu eu ce am de făcut.

DOINA: Îmi scoți ochii cu sacrificiile făcute ca să pot învăța, ca să știu mai multe decît tine — dar ce îmi dai voie să fac cu învățătura mea? Ce folos că știu mai mult, dacă n-am voie să fac decît ce vrei tu, la nivelul tău de om care singur se plînge că n-a avut condiții să știe?!

TRANDAFIRESCU (*îșînd*): Despre tine și condițiile tale știu din păcate mai mult decît e nevoie. Hai, du-te și ascultă-i pe Beatles cu ghitara lor,

- marii Beethoven ai vremii noastre. filozofii neșesălați și plini de paraziți, mini-fuste și mini-deștepte și nu mai îmi da mie lecții ce am de făcut aici! Știu, ar trebui să-mi las plete și barbă, să dansez scuturat și să-l scot pe Soveja basma curată! ei uite, n-o să fac asta! Du-te.
- DOINA (*din nou fardindu-se, calină*): Tată, după ce ești vitreg, ești plin de cusururi. Am știut însă despre tine întotdeauna măcar atît: că nu erai rău intenționat.
- TRANDAFIRESCU: Mă copleșești! (*Se uită la ceas.*)
- DOINA (*alinîndu-se*): Și de cîte ori îmi țineai predici de-mi venea să-mi iau cîmpii — pentru că, de mică, atîta mi-ai spus cîte n-am voie să fac, încît e o minune că n-am devenit nu știu ce și că mi-am luat două diplome — îmi spuneam: „da, e obositor, da, îl vorbesc uneori oamenii de rău, dar el nu vrea să facă rău: chiar atunci cînd face mult rău, e plin de bune intenții”.
- TRANDAFIRESCU: Concluziile mele asupra cazului Soveja sînt gata scrise, am cercetat totul, convorbirea cu ei este o simplă încheiere, și la fel tu, poți să vorbești pînă răgușești ca Louis Armstrong al tău, hotărîrea mea e luată!... Du-te!... Nu, nu, ieși pe dincolo. (*Doina exit dreapta.*) Să vină numai tovarășul Pozmoșanu. (*Acesta intră prin stînga, murmurînd „vă salut.”*) Noroc, ia loc te rog, ia loc.
- POZMOȘANU: Tovarășe Trandafirescu, nu aș vrea să-l judecăm prea sever. A adus în cîteva rînduri foloase.
- TRANDAFIRESCU: Merită să fie distrus!
- POZMOȘANU: E adevărat că, din punct de vedere moral, lasă de dorit. Dar n-am autoritate să ridic eu primul piatra. Mai ales că spuneai că latura morală nu vă interesează.
- TRANDAFIRESCU: Am spus eu asta? Mă, tu vrei acum să mă scoți vinovat și pe mine?
- POZMOȘANU: I-ați spus lui Mitroi că nu sînteți de la brigada de moravuri.
- TRANDAFIRESCU: Bine, bine, dar cu faza mea? Îl distrug.
- POZMOȘANU: De fapt, dacă vă interesează această latură, pot să vă spun că atunci, cu ani în urmă, Elena și cu mine am luat toată vina asupra noastră. Dar de fapt el era acela care s-a purtat mai întîi necinstit cu ea. A fost profund nefericită, el oarecum a montat afacerea, și mai multe mă jenez să vă spun.
- TRANDAFIRESCU: Jeneză-te, jeneză-te și treci la subiect.
- POZMOȘANU: Asta am amintit-o nu-mai așa, deoarece m-am săturat să tot iau asupra mea vinile lui. Odată, dacă nu interveneam energetic, îmi arunca în aer cuptorul. Nu zic că din intenție rea, asta nu pot s-o dovedesc — decît în lumina atitudinii lui actuale. E vina mea că n-am semnalat atunci, ca să nu se creadă că din cauza Elenei, și...
- TRANDAFIRESCU: Mogoș spune că Soveja singur a salvat cuptorul, că dumneata dormea. E cuvîntul lui Soveja contra cuvîntului dumitale.
- POZMOȘANU: E și cuvîntul lui Mitroi. Așteaptă afară.
- TRANDAFIRESCU: Să vină, adu-i pe toți: cine mai e?
- POZMOȘANU: Mitroi, Elena și Mogoș. Soveja, nu știu, poate o fi venit.
- TRANDAFIRESCU: Să vină toți — Soveja, dacă a venit, oricum să mai aștepte. (*Intră ceilalți trei.*) Luați loc, tovarăși, luați loc. V-am convocat ca să recapitulăm concluziile comisiei.
- POZMOȘANU: Le avem gata scrise, aici.
- TRANDAFIRESCU: Știu, le-am citit, dar am vrut să vă văd personal, pe cîteva din eroii principali. Mai întîi însă, vreau să vă spun ceva. Sînt de acord cu sancțiunea pe care i-ați dat-o, pentru că o merită cu vîrf și îndesat. Să nu ne jucăm însă cu viața și cinstea oamenilor.
- MITROI: Tocmai! M-a făcut mincinos, m-a insultat!
- TRANDAFIRESCU: Probabil ați aflat că am toate motivele din lume să fiu furios pe el și să-l lovesc de moarte. Nu vreau să-l distrug însă — înainte de ne-am convins cu toții că procedăm obiectiv, că e un om care n-are ce căuta între noi!
- MITROI: N-are, tovarășe Trandafirescu, n-are! Am vrut să-mi bag mina în foc pentru el și acum mă mîntie în obraz!
- TRANDAFIRESCU: Ușurel, ușurel. În primul rînd, cum îți permiți dumneata să sesizezi procuratura fără să te consulți cu nimeni din uzină, cu forurile obștești?
- MITROI: Tovarășe Trandafirescu, dacă am greșit, sînt gata să răspund cu capul. Pot să vă vorbesc sincer, fără să vă supărați pe mine?
- TRANDAFIRESCU: Încearcă, și o să vedem.
- MITROI: Tovarășe Trandafirescu, eu recunosc că aici am greșit. Cînd am auzit că un tovarăș de răspunderea și nivelul dumneavoastră îmi spune că nu

e de la moravuri, pe mine m-a luat așa, un fel de dezamăgire drept în mijlocul inimii, n-am mai avut curaj să pomenesc nici de hîrtille acelea: m-am gîndit că dacă îi dau timp sabotorului mai aranjează cine știe ce și m-am repezit glonț la procuror. Trebuia eu oare să procedez așa? Nu, tovarăși, nu trebuia: trebuia să am încredere că pînă la urmă o să ne luați în serios, pe mine și pe toți ceilalți, și o să luați măsurile care se impun și cu mîna dumneavoastră personală o să mă trimiteți la procuror.

ELENA: El e acum emoționat, uită, dar mie mi-a spus, sincer: se temea mai ales să nu apuce Ben, vreau să zic Soveja, să facă vreun rău cu hîrtille acelea. Sincer! A fost impulsiv, dar din cauză că pune la inimă interesul general, sincer.

MITROI: Tovarășă Elena, ați dat glas năzuințelor mele.

MOGOȘ: Și despre ce era vorba în hîrtille acelea?

MITROI: Tovarăși, unde sînt calificat ca să știu, acolo răspund — și pentru ce răspund, răspund cu capul! Dar hîrtille nu pot să știu, dacă nu le-am văzut, nici măcar cum arătau la față! Știu numai următoarele: îmi permiteți? Am fost la dînsul acasă într-o duminică dimineață, că le ceruse tovarășul director, și...

MOGOȘ: Le ceruse atunci, sau cu trei zile înainte?

MITROI: Tovarăși, să fim cinstiți! Le ceruse cu trei zile înainte, dar eu m-am gîndit: ia să trec pe la tovarășul Soveja al nostru, să-i ridic puțin moralul! Era după atîtea critici cu pistonul ăla prost! Că așa se cuvine între tovarăși și nu bănuiam cu cine am de-a face. Și, drept să fiu, votasem contra și mă gîndeam: toți tovarășul Mogoș, om cîstit, zice să-l sancționăm; nu cumva m-am pripit eu luînd poziție contra tovarășului Mogoș? n-ar fi oare bine să văd mai îndeaproape ce învințeste tovarășul Soveja?

MOGOȘ: Va să zică, te-ai dus cu alt scop.

TRANDAFIRESCU: Mă rog, să nu-i facem proces de intenții.

MITROI: Da, m-am dus cu un scop cîstit! Pentru că eu poate nu am multe căi de a răzbi în viață și atunci cîntea, pentru mine, tovarăși, e un capital prețios.

POZMOȘANU (*blind*): Treci, domnule, la fapte, la Soveja.

MITROI: L-am găsit amețit cu amanta lui. Nu pot să spun că era chiar beat, că aș minți, dar amețit. Sau, ca să

nu-l calomniez, nu chiar amanta, concubina. L-am tras puțin de limbă și mi-a spus că pistonul, ultimul, l-a făcut cînd era amețit. Tac! așa l-a făcut, într-o clipă, tac, iar cuptorul, mi-a spus că era lingă el o infirmieră drăguță cu care stătuse numai puțin de vorbă, dar că tocmai atunci, tac! era să sară în aer, nu infirmiera, desigur tovarăși, vorbesc de cuptor.

TRANDAFIRESCU: Și hîrtille ministrului?

POZMOȘANU: Lăsați-l, că spune el tot.

MITROI: Hîrtille. Cum a auzit de hîrți, imediat a scos o băutură străină, americană sau englezască, în orice caz anglo-saxonă și mi-a dat să beau, ceea ce nu făcuse niciodată pînă atunci. Eu n-am vrut nici să beau, nici să mă așez, pentru că, oi fi eu un om simplu, dar cînd te bizui în viață pe cîntea...

POZMOȘANU (*întrerupînd, încet*): Spune de Soveja.

MITROI: Îmi dăduse de gîndit și ches-tia cu telefonul scos din priză și soneria blocată și felul ciudat cum s-au sărutat, cum eu vă spun, am și eu o nevastă și e nevasta mea, tovarăși, dar niciodată...

ELENA: S-au sărutat în fața ta? Asta nu era trecut în concluzii.

MITROI: Nu știau că-s acolo: altfel s-ar fi sărutat altfel.

MOGOȘ: Cum nu știau? Va să zică ai intrat pe furiș?

MITROI: Numai la început, din cauză că soneria...

TRANDAFIRESCU (*întrerupînd*): Discu-tăm fleacuri. Probabil că prietena lui, știind că el e des chemat, a blocat soneria. De tovarășul Mitroi am stabilit că a acționat cam impulsiv...

ELENA (*interpus*): ...dar dintr-o pornire cîstită...

TRANDAFIRESCU: ...așa că ne înterează acum hîrtille.

MITROI: Hîrtille. I-am spus că nu beau și nu mă așez pînă nu mi le dă, și atunci dînsul mi-a răspuns că e prieten cu ministrul și m-a întrebat dacă prietenul lui nu mai are copii. Se făcea că le caută și tot amintea de cîștigurile lui mari, vreau să zic bănești. Mi-a spus că toți oamenii urmăresc interese materiale înguste și mi-a dat de în-teles că aș avea de cîștigat dacă i-aș da o chitanță și aș zice că am rătăcit eu hîrtille. Pentru că oricum, susținea el, n-au importanță, chiar dacă-s de la ministru. Mai important, zicea el, e să dormi bine, să bei un pahar și tac! vine ideea și banii, că așa a fost cu

pistonul acela criticat, ăac ! Doar atît : ăac şi ăac !

TRANDAFIRESCU (*sincer*): Eu nu înţeleg ce-i mereu cu ăacul ăasta. ăăcăne ceva la motor ?

POZMOŞANU: E o expresie, care... (*Urea să explice.*)

TRANDAFIRESCU: Ia mai terminaţi, frate, cu ăăcăneala ! Stăm aici şi în timpul ăsta curg cinci lefi. Spune, tovarăşe: ăi-a dat hîrtille sau nu ăi le-a dat ?

MITROI: Tovarăşe Trandafirescu, mă jigniţi. Noi am fost mai mulţi copii acasă. Poate el să-şi bată joc mult şi bine că n-am studii de logică, aveam o singură vacă...

POZMOŞANU (*blind*): Răspunde, dragă, la ce te-a întreat.

MITROI: Mi le-a dat ? Nu, nu mi le-a dat, dar ce mă jigneşte şi mă doare este că am spus de zece ori pînă acum şi încă mai sînt întreat.

MOGOŞ: Pentru că el zice că ăi le-a dat, că le-a aranjat, în faţa ta filă cu filă.

MITROI: Tovarăşi, îl respect mult pentru capacitatea lui, afară de unele părţi de sabotaj, dar minte de stinge. Dimpotrivă, mi-a spus că toate documentele şi şedintele noastre ar putea să ardă, că numai cifrele sînt ceva serios.

TRANDAFIRESCU: Aici îl recunosc din cap pînă în picioare, un inginerăş arogant, mi-a spus şi mie că...

MOGOŞ: Mă scuzaţi că vă întrerup, dar a rămas un detaliu important. Zici că ăi-a cerut o chitanţă: i-ai dat-o ?

MITROI: Dumneata i-ai fi dat-o, fără hîrtii ? Poate mai am de învăţat profesional, dar...

TRANDAFIRESCU: Lasă, bă, o să înveţi mai tirziu, tu spune acum dacă i-ai dat-o sau nu i-ai dat-o !...

MITROI: Adică să accept promisiunile lui de mită şi să-i dau chitanţa ? Îl credeţi pe Toader Mitroi în stare să...

POZMOŞANU: Drăguţă, e destul de simplu: spune frumos, răspicat, cum ne-ai spus şi nouă: i-ai dat-o sau nu ?

MITROI: Dacă i-aş fi dat-o, unde e, de ce n-o arată ?

MOGOŞ: Va să zică, nu i-ai dat-o.

MITROI: Nu.

MOGOŞ: Precis.

MITROI: Nu, am spus. Nu şi nu. Categori. Nu mi-a dat hîrtille şi nu i-am dat nici o chitanţă.

MOGOŞ: Nici n-ai început s-o scrii ?

TRANDAFIRESCU: Dacă zice omul că nu, e nu, ce îl freci atîta ? unde ne aflăm ?

MOGOŞ: Tovarăşe Trandafirescu, vă rog, e un punct esenţial. Nici n-ai început s-o scrii ?

MITROI: Ce să scriu ?

MOGOŞ: Chitanţă.

MITROI: Nu înţeleg la ce face tovarăşul aluzie. Am spus că n-am scris-o şi nu e ! Pînă şi Soveja recunoaşte că nu există, că a rupt-o, cică. E logic: el zice că a distrus-o, eu zic că nici n-a existat, deci concepţiile noastre despre viaţă se deosebesc, dar fapt e că nu există. A spus şi tovarăşul Trandafirescu că n-are rost să ne mîncăm lefurile pe ceva ce nu există.

TRANDAFIRESCU: Vreau ca nimeni de pe lume să nu poată afirma că l-am distrus pe nedrept. Spune, Mogoş.

MITROI: O clipă, tovarăşi ! Ce interes aş avea eu să înfund un om cu care n-am nimic de împărţit ? Scuzaţi-mă că vă rănesc părţile sensibile, dar fiecare de aici are ceva cu Soveja: un divorţ în trecut, o fiinţă scumpă pe care vrea s-o apere de ghiarele lui, Mogoş cu el petreceau împreună: eu sînt singurul, ca să zic aşa, obiectiv. Ce interes aş avea ?

TRANDAFIRESCU: Lasă tu asta acum. Spune, Mogoş !

MOGOŞ: Va să zică, nici n-ai început s-o scrii.

MITROI (*pauză*): Tovarăşe Mogoş, nu mă aşteptam din partea dumitale, chiar dacă eşti prieten cu el, să-mi întinzi o cursă. Crezi că Mitroi adică e aşa, un fel de prost fără nivel...

ELENA: Tovarăşe dragă, e o formalitate: trebuie să spui sincer, lămurit: nu, nici n-am început s-o scriu.

MITROI: Nu, nici n-am început s-o scriu şi crezi că-s prost.

MOGOŞ (*gest*): Şi dacă aş scoate-o acum din buzunarul ăsta ?

MITROI: Soveja a rupt-o ! am văzut... adică am văzut cum afirmă că a rupt-o ! Spusele lui se potrivesc cu ale mele, nu există nici o chitanţă.

MOGOŞ: Şi dacă aş spune că tovarăşa Tolocan, prietena lui, bănuind ceva, a strîns de pe jos fişiile rupte şi le-a păstrat ?

MITROI: Aş repeta că Mitroi nu e atît de prost cum crezi.

MOGOŞ: Atunci repetă te rog că Mitroi nu e atît de prost pe cit cred. Pentru că fişiile sînt aici. (*Le scoate şi le netezeşte. Pozmoşanu, cu o exclamaţie, sare în picioare.*)

TRANDAFIRESCU (*ridicîndu-se încet*): Mitroi, vorbeşte...

MITROI (*lui Mogoş*): ăi-am spus: un om, dacă-i cîstit, nu-i neapărat şi

prost. Permiteți ? (*la fișile și le privește.*)

ELENA (*repede*): Mitroi, amintește-ți ! Poate ți-a dat de băut și ai scris chitanța și pe urmă, când ai văzut că nu-ți dă hîrțiile, ai rupt-o și ai plecat și nu-ți mai amintești decît acum ! Sincer ! Probabil că așa a fost !

TRANDAFIRESCU : Da, e o explicație destul de plauzibilă, poate să stea în picioare.

MITROI : Așa ? să recunosc că m-a amestecat și pe urmă, când mi-am dat seama că n-are hîrțiile, am rupt chitanța ? Dar, tovarăși, noi trebuie să punem înainte de toate adevărul ! Eu nu știu la ora de față dacă tovarășul Mogoș este bine intenționat sau a încăput sub influența acelei femei.

TRANDAFIRESCU : Acum începi și cu Mogoș ? Chitanța ! Ce e cu ea ?

MITROI : Tovarăși, ce interes aș avea eu să infund doi oameni cu care n-am nimic de împărțit ? Întrebați-o pe tovarășa Antoaneta, propria soție a tovarășului Mogoș, și o să vedeți că femeia aceea a telefonat mereu după el.

TRANDAFIRESCU : Mă, meriți să fii zburat de pe toate scările, intru în păcat cu tine ! Cu ce drept te bagi tu în viața tuturor, intri pe furis în casa oamenilor, iscodești pe soția lui Mogoș — cine te-a autorizat ? !

MITROI : Eu am citit în presă că nu trebuie să trecem indiferenți pe alături ! (*Gest, Trandafirescu. Pozmoșanu, blind.*)

POZMOȘANU : Tovarășu' Mitroi, spune ce e cu chitanța.

MITROI : Exact ce bănuiam : un fals. E pe hirtie japoneză, care eu n-o am, și pastă roșie am căutat în tot orașul. MOGOȘ : Dacă voia să falsifice, puneă hîrtie și pastă obișnuită. Nu e scrisul tău ?

MITROI : Nu, clar ! Seamănă puțin, mai ales semnătura, pentru că femeia aceea a luat diplomă la desen, da tovarăși, se poate controla, vă spun și anul, da tovarăși, la desen !

MOGOȘ (*enervat*) : Și nu mai spune mereu femeia aceea : tovarășa Tolocan e o decoratoare, un om care muncește...

MITROI (*privind chitanța*) : Da, ca muncă e destul de bine făcut.

ELENA : Mogoș dragă, sincer, nu te enerva din cauză că a amintit de Antoaneta. Și nu-i nevoie s-o aperi pe tovarășa aceea Tolocan : știm că-i o femeie pricepută, că vrea neapărat să se mărite, și chiar dacă a făcut o mică greșală trecătoare, sîntem totuși aicea oameni, înțelegem un om care iubește și vrea să-și întemeieze o familie.

MOGOȘ (*exasperat*) : Mitroi, mai există și amprente digitale !

MITROI (*rizînd*) : Le-am pus acum. La amprente mă pricep eu mai bine ca dumneata. S-au amestecat cel puțin cinci !

MOGOȘ : Expertiza grafologică o să dovedească scrisul.

MITROI : Nu e scrisul meu, tovarăși !

MOGOȘ : Ți l-ai schimbat cu intenție, să nu se mai știe dacă l-a falsificat ea sau tu !

MITROI : Nici n-ați fost de față ! În ce calitate vorbiți ?

MOGOȘ : În calitate de... Am citit și eu în presă, să-i demascăm pe ticăloși !

MITROI : Vă rog să fiți politicos, rog să se înregistreze insulta la care a făcut aluzie ! Ce interes aș avea eu să mă profilez ca ticălos ?

MOGOȘ : Ai sta zile întregi în anchete, numai să nu se vorbească de meserie ! Să ne învățăm toți în cuvinte goale, că numai aici poate Toader Mitroi să facă drum ! Omul datoriei, cîștitul, sunați de două ori și ia poziție...

TRANDAFIRESCU (*calm*) : Mogoș, fii atent ce vorbești.

MITROI : Cu tot respectul ce vi-l port ca om și ca tovarăș, sinteți un calomniator care s-a aliat cu un sabotor și o falsificatoare.

MOGOȘ : 500 lei primă pentru fiecare născocire suplimentară...

MITROI : Eu vă rog să-mi vorbiți politicos. Eu cu dumneavoastră vorbesc foarte politicos, chiar dacă dumneavoastră sinteți un calomniator și un complice de sabotor.

TRANDAFIRESCU (*încet*) : Vă rog să plecați toți de aici. Imediat.

MOGOȘ : Tovarășe Trandafirescu, nenorocirea, în cazuri din astea, e că ți se face scîrbă de ambele tabere : atîta se bat în noroi și se mînjesc, că nu mai știi cine a fost curat și nici nu mai ai poftă să afli... Dar...

POZMOȘANU : Un spectacol nedemn, într-adevăr, care rămîne ca o pată asupra colectivului nostru, mai ales cînd avem atîtea probleme de muncă...

ELENA : ...și o să fie și mai penibil fără o clarificare totală a atmosferei, sinceră și totală !

POZMOȘANU (*Elenci, încet*) : Spune-i de unchiu-tău...

ELENA : Clarificare totală, cum spunea și directorul general...

POZMOȘANU (*tare*) : Lasă, dragă, nu mai aminti de unchiu-tău, că în orice caz tovarășul Trandafirescu știe ce măsuri are de luat !

MITROI: Pentru că mai sint și alte fofuri și nu se joacă!

TRANDAFIRESCU (*incet*): V-am rugat odată să plecați. Toți. O să-mi string puterile timp de o săptămână și o să vă țin o prelucrare, dar acum vă rog frumos să mă lăsați, am și alte treburi. Toți.

MOGOȘ (*în ușa*): Și Soveja? A așteptat.

TRANDAFIRESCU (*oftează, privind ceasul*): Să vină. E dreptul oricărui condamnat.

MITROI (*rămas și el*): Vă rog să-l confrunțați cu mine!

TRANDAFIRESCU: Ați fost confrunțați de nouă ori și nu s-a lămurit nimic, nu-mi spune mie ce-am de făcut.

MITROI: Dar e clar că unul din noi doi minte! Trebuie să se facă lumină! O să mă duc pentru cinstea mea la C.C., pretutindeni.

TRANDAFIRESCU: E o idee bună, du-te chiar acum și în cea mai mare viteză. (*Au ieșit. Mitroi a așteptat o întâlnire dramatică. Soveja a intrat ignorându-l: veselie forțată, aproape verosimilă. Mitroi — gest: „mă duc — acolo!”... A ieșit.*)

SOVEJA (*iute*): Vă salut, tovarășe Trandafirescu, știți anecdota aceea nouă cu părinții care îi explică fetei...?

TRANDAFIRESCU: Stai jos și păstrează-ți anecdotele pentru vorbitor, cînd ți-o aduce fiică-mea de mîncare. Spune ce ai de spus.

SOVEJA: Eu n-am nimic de spus. Dumneavoastră m-ați convocat. S-au dus pînă acum, inclusiv drumul, trei ore.

TRANDAFIRESCU: Mă tem că de acum încolo o să pierzi în viață mult mai multă vreme, Soveja, mult mai multă.

SOVEJA: Dacă ați intrat în subiect, vă ascult cu toată atenția.

TRANDAFIRESCU: Ironic, ai?

SOVEJA: Inginer.

TRANDAFIRESCU: Perfect, și eu sint inginer, chiar dacă acum fac altceva; ne vom înțelege repede.

SOVEJA: Da, aceeași meserie, eu cu motorul, dumneavoastră cu frîna.

TRANDAFIRESCU: Dacă ai venit să mă insulti, ai pornit-o bine.

SOVEJA: Un inginer real nu poate lua asta ca o insultă. Fără frîne, nu poți să dai viteză.

TRANDAFIRESCU: Preferam să mă hrănesc cu iluzia că stau la volan.

SOVEJA: M-ați chemat și am venit. Aveți ceva de întrebare? Întrebați-mă și voi răspunde.

TRANDAFIRESCU: Ce părere ai de sancțiunea pe care ai primit-o?

SOVEJA: Fusei nedreptăț. Acum nu mai e, am echilibrat contul.

TRANDAFIRESCU: Nu, ai restabilit dezechilibrul și trebuie să mai încasezi.

Ai de încasat cumplit de mult!

SOVEJA: Să trec cu fața la perete și minile ridicate în sus?

TRANDAFIRESCU: Ești arogant, cu dumneata nu se poate discuta.

SOVEJA: Speram că aici voi găsi o persoană logică. Spuneți-mi despre ce e vorba și rezolvăm chestiunea.

TRANDAFIRESCU: Bine, văd că-ți place limbajul brutal. Cărțile pe masă! Punctul unu: îți ieși obligația să dai satisfacție colectivului, să-i liniștești.

SOVEJA: Să renunț la piston? Să declar că acela al colectivului improvizat de Pozmoșanu e mai bun?

TRANDAFIRESCU: Planul o să fie realizat mai lesne și o să fie și ei mulțumiți că au avut o dată dreptate.

SOVEJA: S-a făcut. Asta e ușor.

TRANDAFIRESCU: Vorbești serios?

SOVEJA: Absolut, renunț la piston chiar din clipa asta!

TRANDAFIRESCU: Fără resentimente?

N-o să te plîngi mai tirziu că ai fost silit, ca să scapi basma curată?

SOVEJA: Eu să mă plîng?

TRANDAFIRESCU: Dă-ți seama, sint și eu presat de ai voștri. Deci renunți! Fără resentimente, da? E just? spune! De ce taci?

SOVEJA: Resentimente am, tovarășe Trandafirescu. Eu vă înțeleg, trebuie toată lumea să fie mulțumită, aveți o răspundere, să cîștige și ei o piine, să iasă planul și prima și să aibă o satisfacție, că sint și ei oameni. Așa e. Dar de ce să ne zgîndăriți? de ce să veniți și să ne excitați cu nivelul dumneavoastră mondial, tovarășe Trandafirescu, dacă pînă la urmă tot ca acum zece ani ne cereți să lucrăm? Spuneți de la început despre ce e vorba, sint om de meserie, pot să fac la comandă un lucru mai prost de la bun început și să nu ne mai zbuciumăm atîta!

TRANDAFIRESCU (*plîmbindu-se cu mîinile la spate*): Trebuie să cedezi la un punct mai mic ca să cîștigi unul mai mare, nu se poate peste noapte să dăm producția peste cap. Va să zică ești de acord, da? Socoți că n-am dreptate, dar ești dispus să cedezi, pentru că te afli la strîmtoare. E exact?

SOVEJA: Absolut, am și renunțat, sint gata să semnez procesul-verbal.

TRANDAFIRESCU: Ce proces-verbal?

SOVEJA: O constatare că pistonul meu e mai slab și că s-a adoptat celălalt, să am și eu acoperire.

TRANDAFIRESCU : Da, mă rog. Dar pentru ce-ți trebuie acoperire ?

SOVEJA (*mirat*) : Păi, pentru piston, cînd l-oi vinde.

TRANDAFIRESCU : Cui să-l vinzi ?

SOVEJA : Păi cum, dacă acuma am tot scandalul ăsta, vă închipuiți ce o să cadă pe capul meu mai tirziu, cînd o să se afle că mi l-au cumpărat americanii sau francezii ! Și atunci scot hîrtiuța : poftim, pentru noi nu era bun, au semnat toți ai noștri.

TRANDAFIRESCU : Faci pe nebunul ? Cum adică să-l vinzi ?

SOVEJA : Mă rog, oi găsi eu o formă, prin comerțul exterior sau mai știu eu cum. Că e bun și e păcat : măcar să ne aducă valută în țară.

TRANDAFIRESCU : Dacă e mai bun, de ce să nu-l adoptăm ?

SOVEJA : Asta dumneavoastră o știți : doar mi-ați explicat.

TRANDAFIRESCU (*pauză*) : Și ce propui tu să fac, dacă la ora actuală toată lumea e contra ? Nu e specialitatea mea și nu pot să-mi impun singur voința. Îmi găsești tu zece oameni dispuși să semneze la ora actuală ?

SOVEJA : Tovarășe Trandafirescu, mă strîngeți cu ușa să vă spun adevărul și pe urmă mă acuzați că sînt arrogant și cinic.

TRANDAFIRESCU : O dată în plus nu mai contează.

SOVEJA : Eu n-am nevoie de zece oameni, ci de un zîmbet. E destul să vadă că tovarășul Trandafirescu a zîmbit și curg o sută de semnături. Cum s-a încruntat, pistonul a devenit prost : cum o să zîmbească, redevine bun.

TRANDAFIRESCU : Uite, aici nu mai pot să fiu de acord. Noi procedăm democratic... și nu mai ricana, ești pur și simplu inconștient ! Dacă ai fi fost aici adineauri și ai fi auzit cum țipa Mitroi la mine că se va adresa autorităților ! Dumneata ce ai face în situația mea, dacă ar veni atîția să mi se plîngă de un cetățean ? Am o răspundere, am obligații față de oameni.

SOVEJA : Vă privește. Eu am făcut un piston, iar dumneavoastră îl sprijiniți sau nu, după cum veți crede. Acesta a fost punctul unu. Altceva ?

TRANDAFIRESCU : Ce e cu cuptorul și cu povestea de sabotaj ?

SOVEJA : M-am virît de citeva ori peste niște imbecili, să-mi scot piesa care mă interesa. Mi s-a explicat că jignesc imbeciliile dacă îi las să bănuiască măcar că i-aș putea crede imbecili, am fost

sanctionat că mă vir peste alții. Am înțeles și n-o să mă mai vir.

TRANDAFIRESCU : Au spus că voi ai să arunci în aer cuptorul.

SOVEJA : Dacă dumneavoastră mă credeți atît de incapabil încît să nu reușesc eu să arunc în aer ceva cînd am chef, atunci mă duc îndărăt în satul meu și mîn vitele la păscut. Altceva ?

TRANDAFIRESCU : A, nu mai e nimic, decît că Mitroi cere arestarea ta pentru dispariția unor documente.

SOVEJA : Dacă acest imbecil sinistru găsește ascultare, e un lucru trist pentru societate

TRANDAFIRESCU : De ce să acuzi societatea ? Dacă vine un cetățean la tine, nu ești obligat să cercetezi ? Sau mai întîi îi faci un test de inteligență, să vezi dacă e tot atît de deștept ca tine ? poate să nu-i dăm nici drept de vot ?

SOVEJA : Aveți dreptate. Dacă am lăsat la noi un asemenea specimen, merit orice soartă.

TRANDAFIRESCU : Tu spune cum e cu hîrtiile.

SOVEJA : N-are nici un rost să mai discutăm. Să zicem că le-am pierdut. Nu i le-am dat și nici el n-a scris nici un fel de chitanță, de vreme ce n-o am.

TRANDAFIRESCU : Tu ori ești un om foarte ciudat, ori ai o carte ascunsă în minecă.

SOVEJA : Tot ce se poate.

TRANDAFIRESCU : Trebuie să fie un motiv pentru care ai renunțat atît de ușor. Va să zică, la nouă confruntări afirmi că ai rupt chitanța și acum, brusc, spui că nici n-a existat vreo chitanță. Cînd ai mințit : atunci sau acum ?

SOVEJA : N-are nici un fel de importanță.

TRANDAFIRESCU : Sint scîrbit, crede-mă.

SOVEJA : Mie îmi spuneți !

TRANDAFIRESCU : Eu te-am chemat să-mi vorbești de la suflet la suflet, și nu să-mi arunci afirmații în silă. Eu vreau să știu ce mai ascunzi. Fă și tu un efort, pune-te în situația mea. Sfătuiește-mă tu : ce ai face dacă ai fi în locul meu ?

SOVEJA : Tovarășe Trandafirescu, mă uluiți, zău așa. Le-ați indicat să mă scoată din diferite comisii, lui Mogos i-ați sugerat chiar să ceară sancționarea mea, iar acum, cînd nu mai

am putere nici să-mi ling rănile, îmi cereți sfatul?

TRANDAFIRESCU: Eu te întreb despre prezent; e cuvîntul lui contra cuvîntului tău. Ce soluție există? Cum să evităm o remiză la infinit, ca la șah?... De ce ești închis și artăgos? de ce nu te apropii de mine, Soveja? de ce ai venit la mine ca la un dușman? (*Și-a apropiat fața de a lui.*)

SOVEJA: Nu ca la un dușman. Ca la un străin.

TRANDAFIRESCU: Așa, foarte bine, dă-i drumul, ușurează-te, să aflu adevărul. Ca la un străin! foarte bine! de ce?

SOVEJA: Pentru că sînteți toți străini de faptele reale, pentru că învîrțiți toți de cîteva zile pasta asta viscoasă și nu vă întrebați o clipă despre ce e vorba. Ba a semnat Mitroi, ba n-a semnat... (*Tunînd.*) De trei zile mă întreabă toți fără rușine de toate, dar nimeni nu mă întreabă: Soveja, despre ce e vorba în fond? ce naiba cuprindeau hîrțile acelea?

TRANDAFIRESCU: Interesantă idee. Ce cuprindeau? Zi!

SOVEJA: Ministrul a vizitat o uzină în Franța și a pus pe unul din consilierii lui să-și ia note. L-a însărcinat să facă un raport, și mi-a dat o copie.

TRANDAFIRESCU: Aha. Deci nimic secret. (*Pauză.*) Totuși, era ultima copie! Un material de valoare! Să-l lași să se piardă așa? hm? Și cînd ai văzut că dai de bucluc, de ce n-ai cerut să fie anunțat ministrul, să certifice el ce era acolo?

SOVEJA: Tovarășe Trandafirescu, zău, mă chinuți. Mă puneți să spun toate adevărurile din lume și pe urmă ies cînic.

TRANDAFIRESCU: Bine, ești un martir. De ce nu l-ai anunțat pe ministru?

SOVEJA: Pentru că materialul acela, la care se muncise atîta, era — cum să mă exprim mai puțin obraznic? — creația unui consilier imbecil, simplă hîrtie igienică.

TRANDAFIRESCU: Mă, tu mă faci să turbiez. O fi acela imbecil, dar pusese acolo experiența francezilor.

SOVEJA: Era copiat stîngaci dintr-o carte apărută de mult.

TRANDAFIRESCU: Și de ce n-ai cerut să fie înștiințat ministrul?

SOVEJA: Să mă apăr? Să-i spun, ca să-mi salvez pielea, că are un consilier... în sfîrșit, de la un grad încolo

se oprește și obrăznicia mea. (*Ride. Ride și Trandafirescu. Rid amîndoi.*)

TRANDAFIRESCU: Gata, domnule, ți-am spus eu că ne lămurim repede? (*În telefon.*) Ai bătut concluziile mele, acelea pentru destituirea lui Soveja? Te rog să mi le aduci la semn! Nu, nici o modificare! Inclusiv paragraful de înaintare la procuratură, da! Vin eu să-ți arăt. (*Ridîcîndu-se.*) Ei, tovarășu! Benedict, ți-ai descărcat sufletul, mi-ai plasat tot sacul dumitale de insulte, am aflat ce porți în gușă și căpușă, ți-am studiat toate apărările posibile, toate scuzele și toate fentele, iar acum o să te lovim bine și în lege, așa cum meriți. (*Ride iar.*) O să te destituim și o să te înaintăm autorităților. (*Repede.*) Nici nu-i nevoie să știm ce cuprindeau documentele, asta o să cerceteze cei în drept; în nici un caz, nu trebuiau să se piardă. Și apoi, pe noi nu ne interesează doar tehnica, ci și omul: l-ai calomniat pe un inginer, pe un tovarăș, poate impulsiv, poate limitat, însă cînstit.

SOVEJA: Continuați vă rog, e ca un roman pasionant.

TRANDAFIRESCU: Cu nervii dumitale de fier, ai sfidat morala publică, ai jignit oameni în stînga și dreapta și ai fost pedepsit mult prea puțin. Nu mai discut de cuptor și de înscenarea dumitale vechi, de adulterul pe care l-ai provocat, cînd unchiul soției dumitale fusese schimbat din funcție. Dar chiar aici, în ultimul minut, ai încercat să mă ameninți pînă și pe mine, spunînd că vei vinde străinătății pistonul dumitale. În sfîrșit, prietena dumitale a făcut un fals, însă ați uitat să vă înțelegeți între voi! (*Soveja se ridică surprins.*) Dar orice răbdare are un sfîrșit. Ia loc, dragul meu, ia loc, rezolvăm totul imediat. (*Exit. Doina va intra pe partea opusă. Soveja s-a așezat cu capul în mîini.*)

DOINA (*făcînd semn îndărăt*): Ți-am spus, a ieșit, am sistemul meu. (*Intră Mogoș.*) Ei?

SOVEJA: Piesa e jucată și nu mai există personaj de la care să-mi vină salvarea... (*Ridînd.*) Am glumit. Merge bine. Vine acum cu concluziile.

MOGOȘ: N-am putut să-ți spun de față cu ceilalți. Titi a găsit resturile chitanței, mi le-a dat.

SOVEJA: Bine, bine, duceți-vă, să nu vă găsească lîngă mine.

DOINA: Dacă merge bine, ieșim diseară să te bem... (*Gest, Soveja.*) Măcar

Pepsi... Măcar un dans... Ai mai învățat pasul acela? A?...

SOVEJA (*cu efort*): Mai frumos dansează puștiul acela, știi tu...

DOINA: Văd eu că acum, dacă ai trecut hopul, vrei să scapi de mine! (*Lui Mogoș.*) Mai aveai ceva de aranjat cu el? Stau aici, să nu ne prindă. (*Se duce la ușă, eliberându-l pe Mogoș.*)

MOGOȘ: Ben, pot să te mai ajut cu ceva? Ești sigur că s-a terminat totul cu bine?

SOVEJA: Așa cum mă așteptam.

MOGOȘ: Te-a disculpat de toate învinuirile? și cu hîrțiile?

SOVEJA: Absolut; parcă se putea altfel?

MOGOȘ: Atunci, nu mai ai nevoie de ajutorul meu, nu?

SOVEJA (*rece*): Nu, și îți mulțumesc.

MOGOȘ: Atunci pot să-ți plătesc și datoria.

SOVEJA: Care datorie?

MOGOȘ: Asta. (*Îl lovește și pleacă. Doina, care nu observase, revine din ușă.*)

DOINA: V-ați aranjat ce mai aveți? bravo, bine că ați aranjat... Iute, că vine! Rușine! ai scăpat de la ananghie și acum mă trimiți să dansez cu un puști! (*Au plecat: Trandafirescu.*)

TRANDAFIRESCU: Aaașa, uite și hîrtie. Mai ai ceva de spus?

SOVEJA: Eu n-am avut nimic de spus. Dumneavoastră m-ați convocat.

TRANDAFIRESCU (*adulmecînd*): A fost?... (*Se întrerupe.*) Ce parfum!

SOVEJA: Mai aveți ceva cu mine?

TRANDAFIRESCU: Nu, mulțumesc. Meriți să fii destituit. După ce te lămuriești cu autoritățile, o să-ți găsim poate o slujbă. Poți pleca. (*Soveja dă să plece.*) A, era să uit. Da, mai aveam o mică problemă particulară. Ia loc.

SOVEJA: Mulțumesc.

TRANDAFIRESCU: Ce ai de gînd? Îhm?

SOVEJA: Nu știu, m-ați surprins pentru a doua oară.

TRANDAFIRESCU: Ce dorești, ce ai de gînd să faci?

SOVEJA: Habar n-am, m-ați surprins cu un gol în cap. Știi, nu sînt obișnuit ca un om de felul dumneavoastră să mă întrebe ce am de gînd, ce vreau, ce cred: de obicei, îmi spune el mai întîi ce trebuie să vreau, ce trebuie să cred, ce trebuie să simt, și abia pe urmă îmi cere și mie părerea, îmi dă dreptul să exclam: da, așa e!

TRANDAFIRESCU: Bine, să ne conformăm obiceiului! Ceea ce trebuie dumneata să vrei și să simți acum este asta: să duci o viață morală sănătoasă și să întrerupi relațiile neserioase cu Nono. Ți-am spus ce trebuie să dorești și acum te întreb: ce dorești?

SOVEJA: Și n-o s-o lăsați să-mi aducă mîncare la vorbitor?

TRANDAFIRESCU: Să-ți aducă Titi Tolocan.

SOVEJA: M-a părăsit.

TRANDAFIRESCU: Soveja, dumneata nu ești un om prost. Ai înțeles perfect că toată afacerea depinde numai de interpretarea pe care i-o voi da (*arată hîrtia*) și că n-ai interes să mă înfurii.

SOVEJA: Cum s-ar zice, dacă n-o las pe Nono, sînt un om pierdut. Sau, cu un cuvînt mai delicat, un fel de șantaj.

TRANDAFIRESCU: Dragă, e rîndul meu să-ți amintesc că ocolești fondul problemei. Cine are dreptate: dumneata, că te legi de o fată inconstientă, sau eu, că vreau să curăț atmosfera? Dar ai venit la mine ca la un dușman, și n-o să discut morală, o să-ți vorbesc pe limba dumitale: o lași sau te înfund?

SOVEJA: Scuzați-mă, dar am impresia că suferiți de tensiune arterială. Numai ca să vă văd cum explodați, mi-aș deschide larg brațele și aș striga: „Nu renunț la ea, tată socrile!”

TRANDAFIRESCU (*pauză de înmărmurire: izbucnește în rîs. Într-un tirziu*): Soveja, ești șiret, dar cu mine ți-ai găsit nasul. (*Sever.*) Nu mă duci! Ce te faci dacă-ți răspund (*dulceag, hain*): „Vino, fiule, vino în brațele mele, ți-o dau pe trăsnița mea cu amîndouă miinile, că numai un turbat ca tine o să fie în stare s-o stăpînească!” Ei? Cum stăm? Care e mișcarea următoare?

SOVEJA: M-ați învins. Știți bine că n-aș lua-o... sînt legat de altcineva... Și chiar de n-ar fi asta, o experiență îmi ajunge: ca s-o pot lua pe fata dumneavoastră, aș aștepta întîi să fiți destituit.

TRANDAFIRESCU: Atunci ne-am înțeles. O lași în pace.

SOVEJA: Nu ne-am înțeles deloc, tovarășe Trandafirescu.

TRANDAFIRESCU: Păi, dacă tot n-o vrei de nevastă, poți să renunți la ea cu totul.

SOVEJA: Pot, dar nu vreau.

TRANDAFIRESCU: De ce?

SOVEJA : Așa, din principiu. Nu înțeleg să cedez la amenințări.

TRANDAFIRESCU : Fugi, mă, gata. Ți s-a părut. Am vrut să te pun la încercare.

SOVEJA : Aș vrea să cred. Dar nu pot.

TRANDAFIRESCU : Numai cu dovezi. ai ? Mă, tu te porți cu mine mai rău decît s-a purtat Mitroi cu tine. Poftim dovada : uite-te la hîrtia asta : gata băutura.

SOVEJA (*citind rece și grăbit*) : Deoarece nu se poate stabili nimic precis contra lui, propunem ca inginerul Soveja să fie reintegrat în toate comisiile și în toate drepturile, să rămînă numai cu sancțiunea, iar pistonul să fie pus la probă de o comisie dinafară, perfect obiectivă.

TRANDAFIRESCU : Adică, a ieșit cum nu se putea mai bine pentru tine.

SOVEJA : Și numai așa, pentru punerea la încercare, mi-ați pomenit de destituire și proces ? Să vedeți dacă nu cad lat ?

TRANDAFIRESCU : Cu nervii tăi ? Mai curînd puteam să cad eu, cînd m-ai făcut tată-socru. Sîntem chit.

SOVEJA : Mai aveți ceva cu mine ?

TRANDAFIRESCU : Problema cu Nono o las deci la aprecierea ta...

SOVEJA : Nu vă promit nimic. O să văd. Pot să plec ?

TRANDAFIRESCU : Admite și tu că, măcar în privința asta, n-ai avut dreptate.

SOVEJA : Eu, în acest birou, trebuie să admit tot. Dumneavoastră aveți puterea, puteți glumi, puteți interpreta toate ba așa, ba așa, și eu trebuie să admit tot.

TRANDAFIRESCU : Dumneata ești un orgolios care s-a obișnuit să aibă de-a face cu proști. Nu poți suporta cînd dai de o logică mai tare ca a dumitale. Ți-am făcut dreptate, da sau ba ? Dacă am greșit cu ceva, spune !

SOVEJA : Mitroi ! O să-mi explicați că n-aveți nici o probă pentru a-l pedepsi drept calomniator. Că n-am nici eu. Că imbecilul nu trebuia să se repeadă la procuratură, dar că poate a procedat așa dintr-o pornire cinstită.

TRANDAFIRESCU : Și ? Ai ceva de răspuns ?

SOVEJA : Nu, așa e, sînteți o persoană cu o logică superioară, pentru că întruchipăți un soi de realism trist al vieții, adevărurile care eșuează mereu undeva pe la mijloc.

TRANDAFIRESCU : Mă, din cauza ta eu o să mă apuc iar de fumat. Asta ai

înțeles tu ? Vii la un om care are toate motivele să te distrugă, îl jignești și pleci cu capul sus nu pentru că n-ai fi un păcătos, ci numai pentru că omul acela a vrut să se arate obiectiv, chiar generos.

SOVEJA : Tovarășe Trandafirescu, nu acesta e adevărul.

TRANDAFIRESCU : Cum adică, nu acesta ?

SOVEJA : Adică nu spuneți adevărul asupra motivelor care v-au determinat să scrieți asta așa.

TRANDAFIRESCU : Soveja, te joci cu focul ! Pină în clipa asta aveai scuza că ești amărit, dar acum, după ce ți-am făcut dreptate... ! Am și eu dreptul să mă furii ! (*Îi smulge hîrtia, o frămîntă.*) O dată în viață, am vrut să mă arăt mai principial decît trebuia, și atunci îmi azvîrli în obraz că mint.

SOVEJA : Tovarășe Trandafirescu, dumneavoastră ați fost principal de multe ori în viață, dar mai curînd prin tînetre. Iar acum mi-ați făcut dreptate, dar nu pentru că ați fi fost obiectiv, principal și generos.

TRANDAFIRESCU (*îndoind hîrtia*) : Nu, nu de asta. Și atunci de ce ?

SOVEJA : Pentru că un om ca dumneavoastră, cînd ia o asemenea hotărîre, se simte obligat să nu-și culegă informațiile numai de la cîțiva intriganți mărunți. Pentru că există un partid, un minister, un număr de foruri, de informații și de fapte, de care trebuie să țineti seama.

TRANDAFIRESCU : Și de unde ești tu atît de sigur că nu pot proceda altfel ? (*Rupe hîrtia.*)

SOVEJA : Permiteți să o pun la coș ? Sînt sigur că v-ați consultat, pentru că n-am încotro, pentru că altfel n-aș mai putea să trăiesc, m-ar apuca disperarea, și v-ar apuca și pe dumneavoastră disperarea, pentru că ar însemna că — indiferent de toate — soarta și onoarea unui om depind numai de interpretarea dumneavoastră, de toanele pe care pot să vi le dea starea dumneavoastră de tată și hipertensiunea dumneavoastră arterială. Admiteți că e mai mult decît poate suporta orice om, fie el judecător sau judecat, și dacă greșesc, vă rog să-mi spuneți.

TRANDAFIRESCU : Ești insuportabil.

SOVEJA : Mi-o spun toți ori de cîte ori am dreptate.

TRANDAFIRESCU : Dar acum n-ai, și înainte de a te da afară din acest birou o să-ți spun de ce n-ai ! Bine, sînt

un oportunist, am vrut să-ți dau dreptate numai așa, mirosisem că altfel ai căpăta-o poate peste mine. Dar hai să admitem pentru o clipă ipoteza nemai-pomenită că așa fi un om care vrea să procedeze corect nu din oportunism, ci pentru că vrea să fie corect. Mă urmărești?

SOVEJA : Vă urmăresc.

TRANDAFIRESCU : Cum ar proceda el? Nu ți-ar da și el dreptate?

SOVEJA : Mda.

TRANDAFIRESCU : Și atunci, cum l-ai deosebi tu de cel care-ți dă dreptate din oportunism? Cu ce instrument ai măsura tu un om care muncește bine numai din interes și cum l-ai deosebi de unul care își iubește meseria, cu ce dozimetru, cu ce contor, cu ce instrument ai putea deosebi tu fără greș cit la sută e una și cit alta?

SOVEJA : Tovarășe Trandafirescu, dacă așa avea un asemenea instrument, m-aș lăsa de meseria mea actuală și aș face să tremure tot ce șade pe degeaba în unele scaune din această țară. Dar din păcate n-am.

TRANDAFIRESCU : Atunci cu ce drept îmi faci tu mie procese de intenții, cum măsori tu ce e în sufletul meu și cu ce drept mă jignești? Dacă n-ai un asemenea instrument, atuncea pleacă de aici și altă dată să nu mai insulti oamenii. Stai! Vino îndărăt... Spuneai că ai o anecdotă nouă...

SOVEJA : ...Am uitat-o.

TRANDAFIRESCU : Te-am silit eu să-mi dai dreptate?... Spune!

SOVEJA : ...Nu.

TRANDAFIRESCU (*il ia pe după umeri*): Mă, ai înțeles ceva? (*Soveja deschide gura să răspundă, inspiră adânc, închide, inspiră iar, dificil.*) Mă, ai înțeles ceva?

SOVEJA (*respiră iar*): Am înțeles. Am... am înțeles. (*Pleacă. În urma lui, Trandafirescu rămîne cu un zîmbet care îi îngheață. Trece câteva clipe... Întrunerie. Muzică ușoară la radio și un fișuit ritmic. Vocea lui Soveja, foarte tare:* „Am înțeles, tovarășe Trandafirescu, cum să nu înțeleg, am înțeles ceva!” *Îl regăsim în capul scărilor, în cămașă și cravată, sprijinit de ușor într-o mină. Eventual, o planșă.*)

SOVEJA : Am înțeles, tovarășe Trandafirescu, că logica, bunul-simț, dreptatea, toate cărțile sînt în mîna dumneavoastră și eu n-am nimic decît o greutate pe piept, uite-așa, o inexplicabilă

dificultate de a respira! (*Răsuflă.*) Am înțeles că am fost insultat și făcut sâmbotor pentru că așa a fost situația și nimeni n-a avut vreo vină specială, și chiar dacă a avut, nu se poate dovedi! Am înțeles că dați cărțile pe față sau le țineți în mînă, după cum vreți să stabiliți regula jocului și că, oricum aș face, dumneavoastră le aveți pe toate și eu n-am nici un motiv să răsufli greu! (*Apare Titi. Al ei era fișuitul: manipulează o mătură mare, de gunoier. E legată la cap, îmbrăcată comic în gospodină, va aduce mereu din afară scenei cîte un pahar, cîte un vas, ștergîndu-le și privîndu-le în zare, robotînd automat și răspunzînd automat.*)

TITI : Da.

SOVEJA : Am înțeles, tovarășe Trandafirescu, că voi trăi ca înainte; numai că atunci cînd tovarășul Trandafirescu va spune că țara asta are nevoie de energie și motoare și calitate, eu va trebui să mă gîndesc bine dacă nu cumva jignesc vreun imbecil în caz că iau toate astea prea în serios, dacă nu-l calc pe bățatură... Așa ar fi trebuit să-i răspund, dar m-a intimidat, n-am voce să pledez, pe moment mă fisticesc și abia pe urmă îmi vine în minte răspunsul.

TITI (*automat*): Da, așa ești tu, sfios. (*Muzica încetează.*)

SOVEJA : Sigur că am înțeles, tovarășe Trandafirescu, trebuia să-i spun, că e bine să sforăi zece ore pe noapte, ca atunci cînd mă întrebă tovarășul Trandafirescu „merge?”, eu să-i pot răspunde cu gura pînă la urechi: „merge, tovarășe, cum să nu meargă?!” Și cînd un imbecil face o prostie, să torc, să încep cu părțile pozitive, dar eram la el în ușă, știam că mai are atîtea pe cap și nu mi-a venit răspunsul pe moment.

TITI : Da, așa ești tu, emoționabil, nu poți să vorbești. (*Se aude un scîncet.*)

SOVEJA : Ce e asta?

TITI : La radio, sfaturi pentru sugari. (*Se duce să închidă.*)

O VOCE DE BĂRBAT : Laptele, acest aliment nutritiv ideal, găsit de micul sugar în biberon sau în glanda mamară... (*L-a închis.*)

SOVEJA : Da, am înțeles că trebuie să lăc pe sugaciul și să sforăi și cînd mă cheamă ziua-noaptea să spun că nu e de resortul meu să mă bag peste alții!

TITI : Mda.

SOVEJA : Că am datoria să mă întorc pe partea cealaltă, ca să nu iasă că mi-am neglijat femeia și că le scot ochii cu munca ; să rămîn acasă și să-mi giugiulesc ...familia !

TITI : Da !!

SOVEJA : Pentru că nu mai sînt omul care am fost înainte, nu mai rezist, ceva a murit în mine.

TITI : Mda...

SOVEJA : Că n-o să-mi Țineți dumneavoastră cont de zile și de nopți pierdute, tovarășe Trandafirescu, și la prima greșeală n-o să săriți dumneavoastră să mă cruțați ! Nu ?

TITI (*cărînd un covoraș*) : Daaa !

SOVEJA : Să mă bage îndărăt în toate comisiile și să mă cheme pînă poimarti, eu îmi fac datoria numai de aici pînă aici, nici un conflict cu nimeni — și gata !

TITI (*deșertînd o scrumieră*) : Da ?

SOVEJA : Că altfel, dacă nu lași din preț, nici la necrolog nu te iartă, nu vine după dricul tău decît unul, și acela cu sarcină de la comitetul sindical și cu flori recuperate de la decernarea drapelului de producție !

TITI : Da, ți-am spus și eu, asta cam așa e !

SOVEJA : Și atunci, de ce și Mogoș și Trandafirescu să spună că-s insuportabil ?

TITI : Da.

SOVEJA : Cum da ? Tu mă găsești insuportabil ?

TITI : Eu ? Nu, eu eram adică Trandafirescu : „Da, tovarășe Soveja, ești insuportabil !” Dar tu, de fapt, ești cel mai draguț om din lume !

SOVEJA : Mda, sincer vorbind, cam asta e și impresia mea. Atunci cum îți explici că mă găsesc toți insuportabil ?

TITI : Tu, insuportabil ? Vai de mine ! Ce mai face Nono ?

SOVEJA : Lasă gluma. Ți-am spus, am ieșit la dans că eram necăjit, mă rog, am greșit față de tine, dar de ce să mă găsească ei insuportabil ?

TITI : Mda. Ciudat. Inexplicabil.

SOVEJA : Am înțeles, tovarășe Trandafirescu : ca să fii suportabil, n-ai voie să spui că-ți iubești femeia ! Eu nu aștept formele de căsătorie cu Titi din cauză că aș ține la ea, no, pentru că atunci cînd vorbești de iubire jignești

bărbații din sală care s-au plictisit de nevastă ; nu toți, desigur — unii, se știu ei care ! Așa că, tovarășe, eu o iau de soție nu din sentiment, ci numai datorită ajutorului dat de tovarășul Mogoș !

TITI : Mda.

SOVEJA : Din spirit de datorie !

TITI : Da. Da ? Ia vezi !

SOVEJA : Și am învățat, tovarășe, că atunci cînd o spune cineva că nevastă-mea e o falsificatoare, să-mi plec modest ochii, să nu-i strig că e un ticălos ; să plasez o vorbă de haz, ca să-mi atrag simpatia asistenței pentru că am amuzat-o o clipă în mijlocul unei ședințe plicticoase, de care să spun că-i utilă și ar trebui ținută mai regulat.

TITI : Mda.

SOVEJA : „Da“, „da“, mereu repeți da, dar tu înțelegi ? Cum vor ei, așa fac, concediul e concediu, condica e condică, am semnat-am plecat, vrea cineva ceva — miine, tovarășe, să mai vedem ! Nu mă mai duc, nu mă mai agit — și gata ! Și nu mai spune mereu da.

TITI : Da, da... Ce vrei să spun, nu ?

SOVEJA : Te viră la loc în toate drepăturile și amărăciunea din piept cine ți-o scoate pe urmă ? Mai ales dacă ești un om mai delicat ! Peste cîțiva ani, cînd ai uitat de toată povestea asta, te duci la doctor și nu mai știți nici tu, nici el de unde ți-a venit toată chestia. Zice „surmenaj“, zice „nervi zdruncinați“, nu zice (*urlînd*) asasini care omoară orice ființă care îndrăznește să miște, să gîndească și să respire, calomnatori, netrebncici, ticăloși, ucigași !

TITI : Așa ești tu, sfios, îți vine greu să te exprimi.

SOVEJA : Asta am învățat, tovarășe Trandafirescu ! Nu merită să faci sacrificii, că pe urmă ți se reproșează !

TITI : Da.

SOVEJA : Nu merită să strigi : „prezent !” cum i se năzarește unuia să te cheme !

TITI : Mda.

SOVEJA : Și de ce îngîni mereu da pe tonul ăsta ? Nu-i adevărat tot ce-ți spun eu acum ? Nu sînt chiar lucrurile pe care mi le-ai repetat tu și alții de atîtea ori ? Ce, nu merge treaba și fără mine ? De ce să nu-i las să meargă

în boii lor, liniștiți, și să respir și eu fără greutate, să nu mai alerg ca nebunul de câte ori e nevoie de ceva! Să planifice mai bine! am fost lovit, jignit! Nu mă duc — și gata! nu merită, nu e drept, nu e demn, nu e logic!

TITI: Da. *(Sună telefonul. Titi, auzindu-l, fără să privească în jur, cu aceleași gesturi automate iese din scenă și se întoarce cu o sacoșă în care vedem o sticlă goală. O ține cu antebrațul întins, puțin țeapănă, așteptând nemișcată, fără a privi spre Soveja. În acest timp, el vorbește — toată scena, sub jumătate de minut.)*

SOVEJA *(automat)*: La telefon Soveja. *(Uzual.)* Unde, la montaj? *(Brusc.)* Spune-i imbecilului ăluia că-l sugrum cu

mîinile mele! spune-i că-l jupoi! *(Imediat în continuare, plictisit, fără convingere.)* Spune-i că-l... că-l apreciez... foarte mult, are calități, un imb...! un imbold foarte sănătos, dar a făcut o mică greșeală, da, mică ... *(Indiferent.)* Ihm? cum? directorul știe? ați trimis-o de mult? Bine, imediat. *(A închis, și-a pus iute haina, realizează prezența lui Titi, caută să n-o privească, trece de ea.)*

TITI: Dacă tot ești cu mașina, încearcă și la lapte. Măcar dimineța, la întoarcere. *(El a revenit, a și luat sacoșă, fără s-o privească, a ieșit lateral. Titi l-a urmărit din ochi, își pune mîinile în șold, proptită pe picioare a cumătră, și clatină din cap.)* Mda.

C O R T I N A

Ilustrația: MIHU VULCANESCU

